

Anette Brunovskis și Rebecca Surtees

Trecutul a rămas în urmă? În ce caz victimele traficului de persoane refuză asistența

Rezumatul raportului

O cercetare în cooperare dintre Institutul de Studii Internaționale Aplicate Fafo (Oslo) și Institutul NEXUS (Washington)

Anette Brunovskis și Rebecca Surtees

Trecutul a rămas în urmă? În ce caz victimele traficului de persoane refuză asistența

Rezumatul raportului

O cercetare în cooperare dintre Institutul de Studii Internaționale
Aplicate Fafo (Oslo) și Institutul NEXUS (Washington)

© Fafo

ISBN 978-82-7422-905-1 (paper edition)

ISBN 978-82-7422-906-8 (web edition)

ISSN 0801-6143

Printed in Norway by: Allkopi AS

Cuprins

Cuprins	3
Prefață.....	4
Partea I: Introducere.....	6
1. Accent pe rezumatul raportului	6
2. Metodele utilizate în cercetare	7
3. Categoriile conceptuale – acceptarea și refuzul asistenței	8
Partea II: Circumstanțe personale ce duc la refuzul asistenței.....	10
4. Asistența – piedică a migrației	11
5. Interacțiunea cu familia în momentul deciderii de a refuza sau accepta asistența	13
6. Victimele ce nu au nevoie de asistență.....	15
Partea III: Dificultățile din sistemul de asistență	19
7. Problema de distribuire a informației și cea a comunicării	20
8. Modul de organizare a asistenței, ca motiv al refuzului	23
9. Furnizorii de servicii și victimele – cine refuză pe cine?	25
Partea IV: Contextul social și experiența personală ca obstacole ale asistenței	30
10. Încrederea.....	31
11. Stigma și excluderea	33
12. Identificarea sa cu rolul de victimă	35
Concluzii și recomandări.....	40

Prefață

Acest studiu a fost conceput ca rezultat a cercetării noastre anterioare, unde am aflat despre câteva victime, ce au refuzat asistența oferită și disponibilă pentru ele. Acest fapt nu numai a constituit o problemă ca atare, dar și o comprehensiune mai bună a comportamentului de acest fel ar scoate în lumină condițiile și provocațiile, pe care le îndură femeile și fetele în urma traficării, tot aici, incluzând și ceea, ce ar putea ușura perioada de tranziție după traficare. Suntem recunoscători Ministerului Afacerilor Externe din Norvegia pentru acordul de a finanța proiectul nostru. De asemenea am aflat, că această temă a fost tratată de mulți furnizori de servicii de asistență. Apreciem faptul de oferire a informației din partea lor, ceea ce include discutarea provocărilor și obstacolelor, cu care ei se confruntă în mod sincer. Mulțumim, de asemenea, pentru timpul acordat și efortul depus în facilitarea accesului unui grup mare de persoane traficate, experiența cărora stă la baza acestui studiu. Noi nu am enumerat aceste organizații în mod individual, deoarece nu dorim constatările noastre să fie asociate cu un oarecare program, o anumită organizație sau țară. Constatările noastre sunt reflexive față de situația generală și organizațiile care ne-au asistat, ele trebuie să fie laudate pentru transparență și angajament față de problema în discuție. Am dori, de asemenea, să mulțumim femeilor, fetelor și persoanelor traficate în prostituția din stradă care au binevoit să-și împărtășească detalii din experiența lor depunând un efort pentru îmbunătățirea condițiilor și oportunităților pentru alte persoane traficate. Fără participarea lor curajoasă și generoasă cercetarea de față nu ar fi fost posibilă. Sperăm să fi relatat în mod adevărat punctele de vedere și experiențele lor.

De asemenea am beneficiat și de ajutorul colegilor. Laura Mitchell era coordonatorul principal responsabil de selectarea informației, dirijând lucrul în Serbia și Albania. Guri Tyldum era principalul responsabil de designul acestui proiect. În Serbia, echipa Centrului de Anti-traficare a lucrătorilor outreach (din sfera de asistență socială) – Jelena Milic, Borislav Djurkovic, Stefan Dimutrijevic și Suzana Vukoje – au lucrat în funcție de asistenți în domeniu, intervievând 20 de femei și persoane transsexuale angajate în prostituția din stradă în Belgrad, informație, pe care nu am fi putut s-o adunăm fără o asistență competentă. De asemenea, exprimăm mulțumiri și lui Slavica Stojkovic, Valbona Lenja și Stella Rotaru de la misiunea OIM în Serbia, Albania și Moldova, care au depus un efort enorm ajutându-ne să ne organizăm la locul de muncă. Mai mult, am profitat de susținere indispensabilă din partea echipei noastre de traducători profesioniști – Milena Markovic, Daniela Hasa, Aljona Thaci, Julian Hasa și Alina Legcobit.

În cele din urmă, am dori să-i mulțumim lui May-Len Skilbrei din Fafo, Institutul de Studii Internaționale Aplicate și lui Stephen Warnath de la Institutul NEXUS, pentru susținerea continuă a proiectului și pentru raportul detaliat și contribuțiile la studiul dat.

Anette Brunovskis și Rebecca Surtees,
Fafo (Oslo) and NEXUS (Washington), 2012

Partea I: Introducere

1. Accent pe rezumatul raportului

Cercetarea de față studiază cauza și circumstanțele refuzului de asistență a unor victime ale traficului de persoane. În același timp, el include și diverse circumstanțe pe care le pot întâlni femeile și fetele traficate, în caz, dacă, vin în contact cu organele de asistență atât din țară, cât și de peste hotare. Motivele, din care victimele traficului de persoane refuză asistența, servesc drept sursă de informație despre constrângerile și provocările întâlnite de acei, care sunt gata să accepte ajutorul. De aceea raportul în discuție are scopul de a contribui la răspândirea informației despre condițiile și necesitățile victimelor traficului de persoane în general. Noi am observat, că în timp ce multor victime ale traficului de persoane nu li se propune ajutor niciodată, alte persoane, care *pot beneficia* de aceasta, aleg să renunțe la asistența oferită lor. Bazându-ne pe acest fapt, principalele probleme din investigația noastră au fost următoarele:

- Care sunt motivele ce duc la refuzul asistenței?
- Ce se întâmplă cu persoana în caz de refuz al asistenței?
- Există oare motive de refuz ce pot fi adresate, astfel încât mai multe victime și, probabil, mai multe grupuri de victime vor beneficia de asistență de asemenea?

Scopul nostru nu a fost să evaluăm efortul și competențele unei organizații individuale sau a persoanelor ce lucrează în domeniul acesta provocator, ci a fost de a descrie problemele, pe care le întâlnesc atât furnizorii de servicii de asistență, cât și femeile și fetele traficate în viața lor, după perioada susnumită, incluzând și interacțiunea dintre ele. Raportul nostru are intenția de a contribui la o discuție despre, cum se organizează asistența în caz de traficare a victimelor și de a propune unele idei la capitolul, ce poate fi făcut pentru a satisface necesitățile populației diverse din categoria victimelor traficate.

Acesta e un rezumat a constatărilor principale și concluziile la care s-a ajuns în raportul intitulat *Trecutul a rămas în urmă? În ce caz victimele traficului de persoane refuză asistența*.¹ Intenția acestui raport este de a rezuma principalii factori, ce au contribuit la decizia luată de victimele traficului de persoane, atunci când au refuzat asistența propusă și de a veni cu unele recomandări pragmatice, cu care pot opera profesioniștii din domeniul traficului de persoane și furnizorii serviciilor de asistență.

¹ Raportul poate fi descărcat de pe <http://www.faf.no/pub/rapp/20040/20040.pdf>. Citarea întregului raport este: Brunovskis, A. & R. Surtees (2007) *Trecutul a rămas în urmă? În ce caz victimele traficului de persoane refuză asistența*. Institutul Fafo AIS (Oslo) și Institutul NEXUS (Vienna). (*Leaving the past behind? When victims of trafficking decline assistance*. Fafo AIS (Oslo) and NEXUS Institute (Vienna))

2. Metodele utilizate în cercetare

Noi am tratat problema de față, utilizând metoda raportului calitativ, colectând informație de la victimele traficate și de la informatorii de bază, ce activau în domeniul de anti-traficare de persoane. Lucrul a fost efectuat din luna aprilie până în noiembrie 2006. Locurile de desfășurare a cercetărilor erau Albania și Moldova (țări surse de traficați) și Serbia (țară de tranzit, destinație și sursă de traficați). Intervievările au avut loc în capitale, în satele și orașele selectate. Fiecare țară era vizitată de două ori pe săptămână de experți. Un alt domeniu de lucru implica interviu repetat și accesarea respondenților, și identificarea noilor locuri de investigație în timpul primei vizite.

Exemplu de interviu: 52 de femei și fete traficate și supuse riscului; 90 de persoane guvernamentale și non-guvernamentale ce activează în programe de oferire a asistenței	
Numărul de victime ale traficului de persoane care au fost interviuate	39
Persoane implicate în prostituție pe stradă, statut de traficare necunoscut	13
Numărul de victime ale traficului de persoane interviuate de două ori	7
Au acceptat asistența oferită în timpul interviului	30
N-au fost identificate și nu li s-a oferit asistență	7
Persoane identificate care au refuzat asistența propusă	2
Informatori de bază în domeniul AT	90
Informatori de bază interviuați cel puțin de două ori	11

Recrutarea respondenților și interviurile:
<p>Pasul I: Interviuri cu informatorii de bază în organizații de asistență și alți actori implicați în lucrul anti-traficare de persoane: 35 de organizații în trei țări, cu o experiență bogată în domeniul de asistență a victimelor</p>
<p>Pasul II: Recrutarea victimelor traficate ca respondenți în zece organizații de asistență. Noi am făcut o alegere conștientă pentru a nu selecta respondenți din afara acestor canale (bunăoară, cele din centrele de asistență socială, grupuri ale anumitor comunități sau alți actori locali), din cauza riscului de expunere ale lor ca fiind victime ale traficului de persoane în comunitatea lor.</p>
<p>Pasul III: Interviuri cu victimele, ce dispun de protecție etică. Pentru a fi siguri de consimțământul informat, respondenților potențiali li s-a oferit informație despre proiect în formă scrisă, în limba maternă. Informația a fost repetată în mod verbal, ca o introducere în timpul fiecărui interviu și respondenților li s-a rezervat timp la sfârșitul interviului, pentru întrebări referitoare la modul de apelare la asistență și despre îngrijorarea respondentului la o etapă mai ulterioară.</p>

Au fost observate diferențe esențiale între diferite organizații, în termeni atât despre dorința lor de a întreba beneficiarii dacă ei vor să participe la cercetare, cât și despre dorința lor de a vorbi deschis despre lucrul lor și experiențele victimelor care au refuzat asistența. Probabil nu a fost o surpriză, că organizațiile, cu o transparență mai puțin evidentă despre lucrul lor, ezitau să transmită informația despre proiectul de cercetare beneficiarilor, în mod efectiv, luând decizii din partea beneficiarilor, mai degrabă, decât, ajutându-i să decidă singuri. E dificil de a afirma, că informația noastră ar fi fost complet diferită, dacă accesul la respondenți ar fi fost distribuit în mod egal, printre diferite organizații și modele de îngrijire. Necătând la aceasta, accesul inegal la respondenți ar fi fost luat în considerație în studiile de traficare de persoane în general. Acest fapt, mai

pune în discuție problema, în ce măsură o organizație ar putea, rezonabil, să controleze și determine interacțiunea beneficiarilor cu lumea din afară, inclusiv, și participarea lor în cercetarea de față.

3. Categoriile conceptuale – acceptarea și refuzul asistenței

Atunci, când am început studiul, am trasat ceea ce, pentru noi, au fost categoriile de „acceptare” sau „refuz” al asistenței. Eram conștienți, că problema refuzului avea nuanțe mai pronunțate, decât, deseori, se prezintă – foarte puține victime acceptă asistența din adâncul sufletului sau fără echivoc o refuză. Prin urmare, am căutat să capturăm această complexitate în categoriile noastre.

- „Acceptarea asistenței” se referă la persoanele traficate, ce au primit un oarecare fel de ajutor în mod voluntar. Acceptarea asistenței nu implică doar acceptarea întregului ajutor oferit, dar mai implică și selectarea serviciilor de care are nevoie victima. O victimă poate să aleagă primirea unui grant de reintegrare și a unei instruirii vocaționale, dar să nu necesite azil, deoarece vrea să se întoarcă acasă pentru trai.
- „Refuzul asistenței” se referă la orice situație în care o victimă, căreia i s-a oferit ajutor sau care a știut, că putea utiliza serviciile de asistență, a refuzat aceste servicii. Unele victime pot refuza asistența în întregime, făcând alegerea de a fi clasificate ca un emigrant neobișnuit sau o prostituată, decât ca o victimă a traficului de persoane. Victimele pot, de asemenea, refuza asistența parțial – bunăoară, acceptă asistența, ce se referă la perfectarea documentelor sau a călătoriei, dar refuză ajutorul de mai apoi, când se întorc acasă.

Deciziile luate în privința acceptării sau refuzului asistenței nu sunt, de regulă, decizii „sau/sau” și victimele, deseori, aleg sau refuză servicii din variatele opțiuni, pe care le au la dispoziție în țara de destinație, tranzit sau origine pe parcursul a mai multor săptămâni, luni sau chiar ani. Există gradări: puține victime pot fi categorisite drept „persoane ce întotdeauna acceptă asistența” sau „persoane ce numai refuză asistența”. Victimele au luat diferite decizii, la diferite etape ale vieții lor din perioada de post-traficare, în dependență de situația individuală și în dependență de nivelul de angajament, pe care îl implică orice formă de asistență. Acest fapt sugerează un proces de luare a deciziei mai complex, decât deseori se prezintă. Astfel, atunci când vorbim despre „refuzul asistenței” e mai potrivit de a menționa despre o continuitate de decizii, pe care majoritatea victimelor trebuie să le considere. Mai mult, există o complexitate în jurul procesului de luare a deciziilor, serviciilor oferite și interesele și necesitățile fiecărei victime în parte.

Ținând cont de faptul că deciziile de acceptare sau refuz al asistenței este un proces continuu, noi am identificat trei categorii principale de motive ce duc la refuzul asistenței:

- Circumstanțe personale ce duc la refuzul asistenței;
- Dificultăți în sistemul de asistență; și
- Contextul social și experiența personală ca obstacole de acceptare a asistenței.

Fiecare dintre aceste categorii e discutată în detalii în compartimentele din continuare.

Partea II: Circumstanțe personale ce duc la refuzul asistenței

Rezumat: Victimele traficului de persoane se găsesc în diferite circumstanțe înainte, în timpul și după traficare, ceea ce le afectează atât necesitatea de a fi ajutați, cât și abilitatea lor de a accepta sau refuza asistența. Așa factori, precum sunt necesitatea financiară, posibilitățile locale, relația cu familia și obligațiunile, afectează și compun circumstanțele, în care se află indivizii. Unele victime refuză asistența din următoarele motive:

- **Asistența le împiedică migrația:** În unele împrejurări, migrația este strategia economică prevalentă și opțiunile de acasă sunt foarte limitate. De aceea victimele pot să „revitalizeze” planul lor original de migrație, folosind diferite strategii de migrație mai puțin periculoase. Unele persoane au migrat peste hotare pentru a lucra, altele s-au reîntors la prostituție pentru a face bani, iar celelalte au migrat ca să se afle cu cineva care le-a „salvat” de traficul uman, de obicei un client care a plătit traficantilor sau a ajutat-o să scape de ei. În alte cazuri victimele au refuzat asistența deoarece ele depindeau de traficantii și se simțeau obligate să plătească datoriile.
- **Interacțiunea cu familia:** Membrii familiilor influențează luarea deciziei despre asistență. Unele victime erau foarte mult susținute de familiile lor și preferau să se întorcă acasă, mai degrabă, decât să devină participanți ai unui program de asistență. În alte cazuri era dificil de a accepta asistența, deoarece familia nu avea încredere (sau în organizația ce propunea asistență sau în victimă) și nu accepta lipsa victimei de acasă. În unele cazuri, erau așteptări foarte mari față de susținerea din familie. Faptul că familia nu poate susține victima minoră, de exemplu, care locuiește într-o instituție, poate fi stigmatic pentru ea.
- **Ei nu au nevoie de ajutor:** Unele victime nu au nevoie de asistență specifică, fiind traficate – sau deoarece ele nu au necesități nerealizate, sau, din cauza, că se pot baza pe susținerea din familie, cea din rețeaua de asistență socială sau susținerea specifică din comunitate, care nu se referă la traficul de persoane.

4. Asistența – piedică a migrației

Pentru multe femei, refuzul ajutorului e legat de decizia (uneori forțată) de a pleca din nou peste hotare. E critic de a menționa, că „plecarea peste hotare” fiind un eufemism pentru termenul „prostituție”, de fapt, înseamnă diferite lucruri pentru diferite victime.

Migrația peste hotare pentru a lucra

Unele victime ale traficului de persoane pot să migreze peste hotare din nou, pentru a lucra. Aceasta poate fi probabil pentru Albania și Moldova, unde migrația e o strategie economică normativă. Poate să fie și mai probabil, în cazul, în care victima, ce revine acasă, se confruntă nu numai cu aceleași condiții (deseori groaznice), care au impus-o să migreze, dar și impactul (personal sau social) experiențelor negative de peste hotare.

O femeie cu o experiență traumatică peste hotare a spus că ea vrea să plece din nou, dar numai să fie sigură, că oferta va fi nepericuloasă de această dată:

O persoană pe care o cunosc a plecat în Norvegia și a stat două luni acolo fără lucru și a venit înapoi. Ei au plecat să strângă căpșune. El a vrut să stea trei luni, dar a stat doar două luni și nu a câștigat mult... dar, totuși oamenii pleacă. Deoarece e aproape imposibil să trăiești aici, e sărăcie și e greu de supraviețuit. Eu aș pleca, dar vreau să fiu sigură.

Scopul de a activa ca prostituată independentă

Unele persoane refuză asistența convenită victimelor traficului de persoane, deoarece ele intenționează să migreze din nou, pentru ca să lucreze independent în domeniul prostituției. Prostituția, pentru unele femei, a fost planul original de migrație, dar asta a rezultat în traficul lor. Unele se ocupau cu prostituția înainte de a pleca din țara lor de origine. În cadrul acestui grup, unele speră să reînceapă prostituția ca un efort de a câștiga bani. În aceste cazuri, asistența specială pentru persoanele traficate poate să nu se potrivească cu planurile lor de auto-protecție, deoarece ea le cere să înceteze prostituția. Acesta e un grup foarte vulnerabil față de re-traficare, odată ce în multe contexte, opțiunile pentru o migrație sigură și cea pentru prostituție independentă sunt foarte constrânse.

Continuarea unei relații cu un „salvator”

Unele femei au reușit să scape de traficanții lor, fiind ajutate de clienți. Alți clienți, pur și simplu, au cumpărat femeile de la traficanți, ținându-le ca „soții” sau servitoare personale; alți clienți erau cu adevărat cointeresați în salvarea femeii. Un bărbat a sunat la numărul de telefon a liniei fierbinte în țara de origine, pentru a obține ajutor, a transmis informația despre servicii femeilor, le-a dat bani și le-a procurat bilete de avion ca să vină acasă.

În câteva cazuri, femeile au ieșit din programele de asistență, pentru a rămâne să trăiască cu acești „salvatori”; o femeie ne-a spus, că ea, deseori, se gândea să rămână cu bărbatul care a ajutat-o peste hotare, deoarece s-a comportat cu ea frumos. Furnizorii de servicii, de obicei, se îngrijorau de victimele traficului de persoane, ce se întorceau la locurile unde au fost traficate, pentru a sta cu acel, care le-a salvat – de exemplu, din frica că pot fi re-traficate sau folosite de acel bărbat.

Fie că femeile riscă de a fi traficate în prostituție din nou, în aceste situații e greu de evaluat. Totuși, ele vor fi, deseori, într-o poziție foarte vulnerabilă – o să depindă de acest bărbat, fără susținere din partea rețelei, fără statut legal în țară etc. Totuși sunt și cazuri cu sfârșit pozitiv și respect față de acești salvatori, care ajută să-i încurajăm și pe alții să încerce să procedeze la fel.

Traficarea continuă și re-traficarea

Unele femei au refuzat asistența, deoarece traficarea lor nu a luat sfârșit chiar dacă ele s-au întors acasă. Atunci când victimele au fost prinse în urma unui control din partea poliției sau al unui control al documentelor și apoi deportate, ele, deseori, mai suportau povara datoriei față de traficant și acesta, de regulă, știa unde să le găsească.

În situații de datorie față de traficant, victimele pot fi forțate să rămână în contact cu traficantii (sau cel puțin să nu se îndepărteze), deoarece ele nu cunosc, care sunt implicațiile (pentru dănele sau familiile lor) în caz de rupere a legăturii. Odată ce majoritatea programelor de asistență le cer femeilor sistarea contactului cu traficantii, aceasta poate inhiba abilitatea lor de a accepta asistența. În continuare, traficantii pot accepta asistența ca un echivalent al cooperării cu poliția, ceea ce poate duce la (sau victimele se tem că aceasta poate duce la) răzbunare.

Când victimele traficului de persoane sunt dependente emoțional de traficantii lor (o metodă răspândită a unor traficantii), poate fi extrem de dificil de a rupe legătura. O femeie a refuzat asistența oferită ei de multe ori, timp de o perioadă de câțiva ani în timp, ce era traficată într-o țară din Europa de Vest. În timp, ce un outsider vedea situația ei ca una, în care ea era exploatată de o rețea de criminali, ea vedea relația ei cu traficantul, ca una romantică. După ce ea a fost exploatată în mai multe țări, inclusiv și ca un catâr de droguri, ea încă se simțea obligată să plătească banii, pe care bărbatul a declarat că i-a cheltuit pe ea. Aceasta însemna, că ea s-a întors în țara unde el o exploata, după ce ea a refuzat, conform standardelor, o ofertă bună de asistență în a treia țară. În timp ce ea nu mai era implicată în afacere cu acel bărbat, în momentul când a avut loc interviul, ea era într-un fel ambivalentă față de relație. Pe de o parte, ea spunea că nu înțelege de ce nu a acceptat asistența, iar pe de alta, ea încă simțea că traficantul nu era de vină, de ceea ce ea a consimțit. Neputința ei de a se întoarce acasă, deoarece avea o situație problematică în familie, servea drept constrângere a opțiunii ei de a pleca.

Foarte aproape de aceasta e și faptul, că unele victime sunt re-traficate. Când se întorc acasă, victimele se confruntă cu anumite situații financiare și sociale, unele din ele nu văd alte opțiuni, decât a se întoarce peste hotare, chiar și prin intermediul organizatorilor anteriori în speranța de a câștiga măcar ceva bani. Mai mult, întorcându-se, victimele devin foarte vizibile în comunitățile lor mici. Presiunea combinată atât din

partea dificultăților financiare, cât și stigma (vezi compartimentul 11 despre diferite forme ale stimei) creează o vulnerabilitate, ce poate fi chiar mai puternică decât cea, care a fost la traficarea lor inițială.

5. Interacțiunea cu familia în momentul deciderii de a refuza sau accepta asistența

Familia joacă un rol important în momentul, când victima i-a decizia asupra asistenței oferite – uneori, familia influențează decizia, iar alteori, o i-a în locul victimei, în special, în cazul, victimelor minore. Influența familiei depinde și de caracterul sistemului de asistență, astfel încât, unele victime pot primi ajutor în comunitățile locale, deși asistența locală poate fi mai puțin completă.

Timpul joacă, de asemenea, un rol, precum că relațiile pot să se schimbe cu timpul, afectând esențial necesitatea de asistență și predispoziția de a accepta asistența. Victimele, deseori, se întorc în familiile lor, imediat după plecare să găsească relațiile dintre membrii familiei deja schimbate sau înțeleg, că au nevoie de asistența din afară, pentru a se isprăvi cu problemele personale – de exemplu, au nevoie de asistență psihologică. E important ca toate victimele traficului de persoane să aibă informația de care au nevoie, pentru a găsi serviciile necesare de asistență la etape ulterioare, în caz dacă se decid.

Există câteva circumstanțe diferite, în care victimele decid să se întoarcă în familii în loc să participe la un program de asistență. Ceea ce poate fi, la suprafață, un model – adică întoarcerea în familie după traficare – constă dintr-un număr mare de diferite motivări și mecanisme.

Întoarcerea acasă pentru susținerea din familie

Majoritatea femeilor, ce s-au văzut scăpate de traficare, au fost predispuse să se întoarcă acasă la familiile lor. Această acțiune pare să fie foarte răspândită printre femeile, care au trecut prin experiențe traumatice și e foarte posibil, că anume aceste victime (cele care pot beneficia de asistență cel mai mult) reprezintă un grup ce refuză ajutorul, de care pot profita. Multe din ele descriu, că le este dificil de a avea încredere în străini; iar multe dintre ele, pur și simplu, vor să se întoarcă acasă și să nu se mai gândească la experiențele lor.

Dorința de a pleca acasă poate reflecta o relație sănătoasă în familie; multe dintre victimele, ce au acceptat asistența, au procedat astfel, deoarece aveau relații proaste în familii și nu puteau să se întoarcă acasă. O femeie, ce s-a întors acasă după un azil inițial, a fost bătută și familia i-a spus, că mai bine era moarta. Familia se teme, că reputația lor va fi viciată de prostituția victimei. Ea s-a întors în azil. Cercetările la tema traficului de persoane descriu, că multe victime din acest domeniu provin din așa numitele „familii disfuncționale”. Totuși, cercetările în acest domeniu s-au făcut în bază victimelor, ce au profitat de asistență și a celor care s-au aflat sau se află în azil. De aceea, grupul, de

persoane în discuție, reprezintă, mai degrabă, o bază considerabilă, din motiv că victimele cu familii de încredere sunt mai mult predispuse să se întoarcă acasă, decât să accepte cel mai minimal ajutor.

Câteva modele de asistență limitează contactul dintre victime și familiile lor, chiar dacă familia nu a fost implicată în traficare. Aceasta ar însemna, că victimele refuză ajutorul, deoarece costul asistenței este prea mare, reprezentând pierderea contactului cu familia. Aceasta mai poate cauza suspiciuni din partea, de exemplu, a părinților tinerilor victime traficate, care, în multe cazuri, au fost înșelați de traficanți și, probabil, nu se pot aștepta, că ei vor avea încredere în furnizorul de servicii pentru copiii lor.

Când familia nu are încredere în asistența propusă

În multe cazuri, familia nu prea va avea idee de ceea ce s-a întâmplat cu victima, care, deseori, nu spune, despre modul, în care a fost exploatată. De aceea, e dificil pentru membrii de familie să înțeleagă, că au nevoie de ajutor. Familia, deseori, nu dispune de informație despre asistență – pentru ce anume este ea, în ce constă și unde se află azilul pentru victime – ei nici nu vor putea să vină să vadă clădirea. Iată ce a spus un ofițer de poliție:

În general familia nu dorește ca victima să vină la azil. Aceasta se întâmplă, deoarece ea a lipsit doi ani de acasă și acum s-a întors. Ei vor ca ea să vină acasă și noi le explicăm situația, dar ei spun, că noi îi hărțuim și ei nu percep asta ca un ajutor.

Informația despre azil e limitată din motive de siguranță, e clar, că acest fapt e confuz pentru membrii familiei, în special atunci, când victima a lipsit de acasă pentru mult timp, și membrii familiei nu știu ce și unde se întâmplă. Multe victime au descris suspiciunile și îngrijorarea părinților reflectată asupra lor atunci, când ele se aflau în azil. Astfel, nu e, probabil, surprinzător, că unele familii descurajau victimele în mod activ să accepte asistența.

Când familia nu are încredere în victimă

Pentru unele victime asistența a fost dificil de acceptat din cauza geloziei soțului și suspiciunii, că soția lui are o relație sau că se ocupa de prostituție, mai degrabă decât este implicată în programul de asistență, după cum a explicat un colaborator din sfera de asistență socială:

Uneori ne sunau soții, ce nu credeau, că soțiile lor se aflau la [locul unde se desfășura programul] și ei își sunau soțiile de câteva ori pe zi, ca să se asigure, că ele erau acolo.

Acest moment ilustrează gama de dificultăți în relațiile victimelor traficate cu care se confruntă ele când se întorc acasă. În timp ce familiile se simt ușurate, că victima s-a întors acasă, mai apar și alte emoții, multe dintre care, implică neîncredere. Aceasta se

întâmplă des, dacă victima ține în secret, ceea ce s-a întâmplat cu ea. Un asistent social a explicat asta după cum urmează:

Ce să cred eu, dacă copilul sau soția mea, întorcându-se acasă, vine cu o mulțime de probleme ginecologice și nu vrea să-mi spună, ce s-a întâmplat? Ea plânge tot timpul sau e foarte agresivă; ceva rău s-a întâmplat sau, poate, ea a făcut ceva greșit, ea a venit fiind deportată sau fără documente, nu răspunde la telefon sau pleacă de acasă pe câteva zile și eu trebuie s-o caut, ea nu mai este om normal.

Familia trebuie să-și caute de grijile ei

Unele decizii despre refuzul asistenței erau legate de îngrijorarea familiei pentru reputația sa. Adică, sunt indicii în unele cazuri, că acceptarea asistenței poate fi asemenea stigmei, indiferent de legătură cu traficare pentru prostituție. Aceasta pare să fie și în cazul părinților copiilor minori, care acceptând asistență pentru copiii lor, pot fi considerați drept o familie inaptă sau nedoritoare de ași ajuta propriul copil. Acceptarea asistenței, care îi determină ca părinți inapți, în cazul stabilirii unui membru al familiei cu traiul în azil, poate avea repercusiuni negative în comunitatea locală, care în ultima instanță, poate avea un impact negativ și pentru victima traficată. Acest lucru poate fi efectuat prin intermediul dispoziției din partea serviciilor oferite de comunitatea locală, ce poate fi accesată, în caz, dacă familia continuă să ofere întregul volum de asistență și grijă în corespundere cu sistemul lor de valori de grijă față de copiii săi.

6. Victimele ce nu au nevoie de asistență

În unele cazuri, asistența oficială nu era necesară victimei traficate, ceea ce venea în contradicție cu presupunerea acceptată, că toate victimele traficului de persoane au nevoie (și doresc) o formă sau alta de asistență, sau susținere, pentru a se reabilita și reintegra în societate.

Victimele care nu au necesități nesatisfăcute

Unele victime nu au nevoie de asistență, deoarece ele pot să se isprăvească singure. Supraviețuind și scăpând de traficare, unele din ele se simt echipate pentru a-și organiza întoarcerea acasă și/sau reintegrarea în societate. Unele au acceptat intervenția urgentă – cum ar fi, azilul temporar sau asistența medicală – dar nu și ajutorul ulterior. Alte categorii de victime au reușit să revină la viața normală, fără vre-o intervenție sau vre-un ajutor din afară. O femeie, care a stat peste hotare o perioadă scurtă de timp, a refuzat toate tipurile de asistență la întoarcere, chiar schimbându-și numărul de telefon, ca să evite contactul cu furnizorii de servicii. Un factor era acel, că ea ținea experiența sa în secret de la soțul ei, altul, că ea lucra și studia, și avea susținerea mamei sale, după cum a explicat mai apoi:

Când am întâlnit niște femei la azil, am văzut, că ele au nevoie de ajutorul oferit pentru studii și lucru. Pentru mine, eu aveam și lucru și studii. Ce fel de ajutor î-mi trebuia? Femeile, pe care le-am întâlnit, aveau nevoie de ajutor, deoarece ele au plecat peste hotare, ca să caute de lucru, ele nu aveau o altă ieșire din situație.

Chiar și în situațiile, în care victimele au puține opțiuni acasă, multe dintre ele nu caută asistență, deoarece nu știu, care sunt necesitățile lor, astfel, precum știu observatorii din afară. O femeie a stat acasă timp de opt luni, înainte ca să apeleze pentru ajutor, în pofida sărăciei acute, cu care se confrunta ea împreună cu copiii săi. Ea își câștiga existența vânzând nuci; și numai când s-au terminat nucile, ea a apelat la asistență. În mod similar, unei alte femei, căreia medicul i-a recomandat să plece la azil, i s-a oferit o gamă de asistență în opțiuni, dar după discuția ei cu asistenții din sfera de serviciu social, ea a refuzat totul. După cum a explicat ea, necesitatea primordială a ei a fost asistența medicală și ea a rămas mulțumită de aceasta. O altă victimă a explicat, că pentru ea, cea mai importantă asistență a fost perioada de recuperare și cea de reflectare în azil și nu mai avea nevoie de nimic.

Necesitatea asistenței pare să se schimbe cu timpul și victimele se confruntă cu o criză, care declanșează această necesitate. O victimă a refuzat tot felul de asistență propusă, până nu a fost amenințată de poliție, care o constrângea să depună mărturie împotriva traficantului ei. Numai după aceasta, ea a căutat agenția, care inițial i-a propus asistență. Fără declanșare, ea nu ar fi acceptat nimic. După cum a spus mai apoi, ea ar fi găsit o modalitate să se isprăvească singură, cum a mai făcut-o în trecut.

E important de a nota, că unele organizații nu par a accepta cu ușurință faptul, că unele victime pot să se isprăvească fără ajutor. O femeie a primit asistență orientată spre reintegrare timp de aproape un an în țara de destinație și se întorcea într-o familie care o susținea. În timp ce furnizorii de servicii de asistență în țara de destinație au constatat, că ea trebuie să se întoarcă direct în familia sa, furnizorii de asistență, parteneri din țara de origine, au insistat ca ea să stea, mai întâi, la azilul din capitală.

Victime cu alte surse de susținere

Unele victime refuză asistența oficială, deoarece au acces la forme alternative de susținere.

Susținerea din familie

Cea mai răspândită alternativă era cea, de întoarcerea în familie pentru asistența și susținerea de care au nevoie. O victimă a refuzat asistența, deoarece mama ei a insistat ca ea să se întoarcă acasă, în pofida faptului, că era însărcinată, ceea ce deseori reprezintă o sursă de tensiune și chiar respingere a victimelor traficate. Mama ei a spus următoarele:

Nu puteam să mai așteptăm ca să se întoarcă. Noi eram așa de îngrijorați. Noi eram așa de agitați numai ca ea să vină înapoi, de am acceptat și copilul ei...Avem niște spațiu în spatele casei și, poate, vom construi un loc pentru copil să doarmă.

Personalul de la azil confirmă, că numai acele femei care nu aveau susținere din familii, de obicei, acceptau asistența: „Sper, că sunt multe cazuri de victime traficate care se termină cu succes, familiile cărora le acceptă și ele primesc ajutor, dar nu din partea furnizorilor de servicii de asistență în caz de traficare.”

În timp ce unele femei cred, că vor primi susținere în familiile sale, în realitate, reîntoarcerea lor în familie nu se exprimă în asistență reală sau într-o atmosferă sigură și protectoare. După cum a observat un colaborator „Victima poate fi ținută închisă în casă sau ca o parte componentă a familiei pe mult timp, fără ca să poată ieși afară. Aceasta e familia ce o „protejează”, dar de fapt asta nu-i „protecție”. Furnizorii de servicii de asistență vin cu multe cazuri, în care „refuzul” a fost urmat de acceptarea asistenței, după ce victimele nu găseau susținere suficientă în sânul familiei sale. În unele cazuri familiile au recunoscut, că ele erau inapte să ofere susținerea de care avea nevoie victima și contactau programul de asistență pentru a primi ajutor – de exemplu, atunci când victimele aveau nevoie de ajutor material și asistență economică, susținere socială și psihologică, protecție din cauza problemelor de securitate sau atunci când victima se confrunta cu diferite dificultăți și stigma din familie/comunitate.

La întoarcere în familiile sale, unele victime le explică membrilor ce s-a întâmplat și primesc susținere. Altele nu vor să facă asta. Un psiholog a explicat, că femeile, deseori, nu spun membrilor familiei nimic din două motive: pentru binele lor, și pentru a proteja familia:

Problema e, că, doar, unele fete mărturisesc membrilor familiei sale, că au fost victime ale traficului de persoane. Sunt două motive: o parte din ele au frica de a nu fi iertate de membrii familiei și de a nu fi primite înapoi, și a doua parte din fete au avut relații bune cu familiile lor, și nu vor să rănească pe nimeni, sau nu doresc să distrugă relația, dar vor să ducă singure povara. Doar unele fete le spun mamelor sau surorilor despre asta.

Susținerea din partea rețelei sociale

Unele victime, ce se întorc acasă, găsesc susținerea de care au nevoie în rețeaua lor socială. Aceasta se referă atât la asistență temporară, cât și la cea de lungă durată, iar relațiile dintre aceste tipuri nu au fost întotdeauna foarte apropiate. Femeile traficate erau gata să considere diferite posibilități și constelații sociale – prieteni, colegi, vecini și cunoștințe. O femeie a explicat modul, în care ea a considerat o gamă de alternative înainte, ca să accepte asistență, inclusiv și aflarea ei în capitală împreună cu o cunoștință, mai degrabă, decât să plece acasă.

Mai sunt și alte cazuri mai complicate, în care victimele mizau pe „amanți”/”soți”, pe care i-au întâlnit fiind traficate. În unele cazuri, acestea sunt relații „adevărate”, sănătoase și de lungă durată. În alte cazuri, relația poate fi un șiretlic pentru a o re-trafica. Ea poate să trăiască cu un fost client sau patron, oferindu-i servicii sexuale și domestice, o situație similară traficării. Acest fapt poate duce victimele la refuzul asistenței în întregime sau parțial.

Susținerea din partea comunității

Unele comunități dispun de mecanisme neoficiale de asistență pentru victimele traficate (la fel ca și pentru alte categorii de persoane social vulnerabile). Refuzul asistenței poate fi mai puțin pronunțat față de asistența, ce vine din partea comunității, deoarece victimele pot să se întoarcă în familiile lor și să apeleze la diferite forme de asistență, cum ar fi, locul de muncă sau instruirea vocațională.

În unele comunități organizațiile religioase joacă un rol important în oferirea asistenței. Aceasta poate fi de valoare, când e vorba de opunere față de asistență sau suspiciune față de ajutorul ce vine din partea organizațiilor „din afară”. Totuși, o asistență religioasă poate fi condiționată de implicarea religioasă sau legată de poziția ideologică a organizației (de exemplu, avortul, prostituția și/sau căsătoria), care pot avea un impact de constrângere asupra opțiunilor propuse de asistență.

Asistența ce nu se referă la traficul de persoane

S-au depistat cazuri, în care victimele erau asistate de rețeaua de traficare din regiunea lor de origine. Aceasta se întâmpla cu persoanele din zonele rurale, unde furnizorii de servicii anti-traficare nu activau sau nu erau cunoscuți. În unele cazuri victimele puteau opta pentru un ajutor de anti-traficare, alte victime aveau numai o opțiune. O fată răpită a fost considerată victimă a traficului de persoane doar în timpul procesului de judecată. Înainte de aceasta, ea a primit susținere psihologică și asistență ca parte din rețeaua de ajutor social. Ea și mama ei – care o susținea – au refuzat asistența ulterioară (specifică în caz de traficare), deoarece primise deja asistență de urgență și au spus că au putut să se descurce și fără o astfel de asistență. Pentru fata cea, susținerea din familie și serviciile de asistență urgentă (ce nu era destinată în caz de traficare) au constituit cele mai importante etape în procesul de recuperare.

Partea III: Dificultățile din sistemul de asistență

Rezumat: Unele decizii despre refuzul asistenței sunt direct legate de modul organizării sistemului de asistență. Nu toate programele sunt acceptabile și accesibile pentru persoanele traficate. Motivele, din care aceasta are loc, pot fi grupate în felul următor:

- **Problema de distribuire a informației și cea a comunicării.** Unele victime nu erau în stare să i-a o decizie despre asistență, din motivul răspândirii informației în mod neadecvat. Informația despre asistență a fost, deseori, prea generală și confuză. Strategiile de succes au implicat arătarea victimelor clădirilor unde se oferă asistența și mărturia altor victime, despre ceea, ce fel de asistență au primit ele anterior. Uneori răspândirea informației era dificilă, deoarece victimele nu puteau să proceseze și să înțeleagă informația. Asta se referea la starea mintală a victimelor în momentul ascultării informației și a nivelului de comprehensiune a persoanei, și, de asemenea, depindea de alte experiențe legate de asistență. În multe cazuri, informația nu a fost distribuită în mod suficient în limba maternă a victimei sau într-o limbă, pe care ea o putea înțelege într-adevăr.
- **Organizarea asistenței.** Pentru unele victime modul de organizare al asistenței le influențează abilitatea de a o accepta. În multe cazuri necesitățile speciale ale victimei nu sunt luate în considerație – bunăoară, victimele cu dezabilități mintale, familii ce au nevoie de asistență. În alte cazuri, acceptarea asistenței înseamnă incapacitatea de a-și câștiga un venit, ceea ce multe victime nu-și pot permite, în special atunci, când sunt dependente. Unele victime se temeau de a fi traficate din nou, deoarece oferirea asistenței și o viață mai bună era similar situației cu traficantii. În alte cazuri, victimele refuzau asistența, deoarece simțeau, că ele și familiile lor nu vor fi suficient protejate contra traficantilor.
- **Interacțiunea dintre furnizorii de servicii și victime.** În unele cazuri, programele erau considerate prea stricte de către persoanele traficate. Aceasta se întâmpla în cazul azilurilor închise, aflarea în care limitează contactul cu lumea din afară.

7. Problema de distribuire a informației și cea a comunicării

Neînțelegerea felului de serviciu oferit, de către cine și în ce mod, servește drept motiv obișnuit de refuz al asistenței. Chiar și victimele, care au acceptat asistența, au descris un grad înalt al stării confuze în timpul primei oferte de servicii de asistență. Fiind întrebat, ce așteptau ele de la azil, femeile traficate au dat diferite răspunsuri: „o casă plină de oameni, copii și fete și, de asemenea, camere de observație”, „un beci cu baruri”, „o fraudă” sau „o casă cu mulți oameni”. Altele nu erau sigure, că pot să aibă încredere în furnizorii de servicii sau în poliție și chiar se îngrijorau, că vor fi traficate din nou.

Informație insuficientă sau confuză despre asistență

Victimele, deseori, nu înțeleg pe deplin ce fel de asistență le-a fost oferită, în special, atunci, când ele au fost identificate pentru prima dată. Unei victime, identificate peste hotare, prin executarea legală și asistate de serviciile sociale guvernamentale pentru bunăstare, nu i s-a spus despre asta în țara de origine sau despre faptul, că ea va trebui să fie în contact cu poliția. Ca rezultat, ea a spus, că a suferit de „un șoc colosal și o traumă (psihologică)” și a simțit, că lucrătorii din sfera de asistență socială de peste hotare ar fi trebuit să explice mai mult despre consecințele asistenței în momentul întoarcerii victimei acasă. Aceasta era o situație tipică – victimelor li se spunea verbal despre asistență în general și li se ofereau anumite detalii de contact, de care ei trebuiau să se folosească, dacă credeau, că aveau nevoie, dar informația specifică (sau în scris), despre ceea, ce propun serviciile oferite sau organizațiile de asistență nu era disponibilă.

Cel puțin, victimelor trebuia să li se dea materiale în formă scrisă, care ar corespunde vârstei, limbii și educației lor și, totodată potrivită pentru a fi utilizată ulterior, deoarece multe victime au nevoie de timp, pentru a înțelege informația și a lua decizia despre asistență. Unele organizații invită victimele să viziteze clădirile azilurilor și să se întâlnească cu alți beneficiari. Numai apoi, ei sunt rugați să se pronunțe pro sau contra asistenței și, în caz de refuz, ei mai au opțiunea de a se întoarce la etapa anterioară. Un psiholog a spus: „E un lucru, să le spui despre asistență și e alt lucru, să le arăți ce subînțelege ea.”

În procesul schimbului de informație trebuie să se țină cont de identificarea persoanei ca victimă și de procesul de referire. Unele victime nu au încredere în aceste cerințe și, chiar, au o atitudine rea față de ideea de a accepta asistența. Mai mult, condițiile de răspândire a informației nu sunt întotdeauna ideale, implicând mai multe tipuri de situații (complicate) – bunăoară, sosirea la aeroport sau transportarea acasă a victimelor însoțite de executorii legali (uneori în prezența membrilor de familie).

Nu e clar, dacă victimele traficului de persoane fac rost de informație despre asistența menită pentru publicul larg. O victimă, care s-a aflat acasă timp de mulți ani, nu cunoștea nici un fel de informație despre opțiunile de asistență, chiar, dacă, în timpul dat au fost conduse câteva campanii de răspândire a informației. Ea, numai, își dădea seama, că poate fi eligibilă pentru a i se acorda asistență, după discuția cu o cunoștință, ce a avut loc într-un bar într-o seară. La fel de important este și faptul, cine difuzează informația, interlocutorii preferabili ar fi lucrătorii outreach (din sfera de asistență socială),

personalul medical, executorii de legi, personalul din industria turismului, personalul din sfera de transport, cei de la ambasadă și alții. Persoanele traficate trebuie să fie implicate în procesul de determinare a celei mai bune forme de prezentări ale informației și răspândirii ei printre victimele traficului de persoane.

Unelor victime li se oferea asistența din diferite organizații (rivale) și, ca rezultat, acestea se simțeau confuz și incomod. Acest fapt, de asemenea, le permitea beneficiarilor nemulțumiți, să se joace cu serviciile propuse de mai mulți furnizori, ca să obțină mai multe oferte. Cooperarea între agenții poate convinge, că serviciile sunt adecvate, eficiente și/sau implementate în mod rațional.

Nu există informație clară despre tipul de servicii propuse de furnizori între ei. Un număr de furnizori de servicii de asistență din țările de destinație au simțit, că ei nu dispun de informație adecvată despre serviciile din țara de origine. În mod similar, furnizorii de servicii din țara de origine au considerat, că colegii lor din țara de destinație, din motive de a promova stabilitate și încredere, uneori, promiteau servicii exagerate de asistență.

Incapacitatea de a înțelege ce servicii sau asistență se oferă

În unele cazuri, capacitatea de a înțelege serviciile oferite depinde de capacitățile specifice ale victimei – bunăoară, starea ei psihologică, capacitatea de a înțelege, posedarea limbii și experiența unei asistențe anterioare.

Starea psihologică a victimei

Multe victime vin în contact cu personalul din organizațiile de anti-traficare peste puțin timp, după ce au fost traficate, fiind în stare de șoc și chiar traumatizate psihologic. Ca rezultat, ele, nu întotdeauna, sunt în stare să înțeleagă ce se întâmplă, inclusiv, nu înțeleg nici serviciile care li se oferă. După cum a explicat un furnizor de servicii: „Ele sunt speriate, obosite, istovite și flămânde și nu știu ce vor. Ele nu au idee ce pot primi după informare, și nici nu înțeleg. Aceasta e o perioadă în care ea are încă nevoie de odihnă, de a-și reveni după traumă.”

O femeie descria situația, în care ea era aptă să înțeleagă, că organizația ce-i oferea asistență încerca s-o ajute, dar, totodată, era incapabilă de a procesa informația și de a face legătura cu ceea ce se întâmpla: „Eu am înțeles că acea persoană a venit la mine acasă cu intenții bune, dar, pe de altă parte, nu înțelegeam ceea ce î-mi spunea el foarte bine. Eu nu înțelegeam ce se petrece.” Membrii de familie pot să simtă șoc și confuzie, ca rezultat al traficării, acest fapt afectându-le capacitatea lor de a lua o decizie. Șocul și trauma trec cu timpul, oferindu-le persoanelor afectate posibilitatea de a accepta asistența la o etapă ulterioară.

Comprehensiunea limitată

Unele confuzii par să fie asociate cu capacitatea beneficiarului de a înțelege, în ce constau serviciile propuse, fapt legat parțial de educația lor, de capacitatea analitică și de

acea de luare a deciziilor, și/sau a nivelului de alfabetizare. Comprehensiunea limitată din familie (a părinților în special) poate juca un rol în neînțelegerea și neacceptarea asistenței oferite. Aceasta poate apărea atât la etapa inițială, cât și la cea ulterioară și poate informa dacă /cum victimele (și familiile) acceptă serviciile oferite.

Lipsa de cunoștințe și experiență

Unele situații confuze par a fi legate, de lipsa de experiență în practica de asistență, fapt care împiedică victimele să înțeleagă (și să creadă în) serviciile oferite. Multe persoane traficate au exprimat o mirare (și ca rezultat suspiciune), că astfel de servicii și programe de asistență există, majoritatea neprimind ajutor în trecut nici de la ONG, nici de la cele guvernamentale. Suspiciunea devine așa de înrădăcinată, în unele cazuri, că o victimă căreia i s-a oferit îngrijire la azil a optat să fie dusă la închisoare, pentru că acolo, ea știa la ce să se aștepte – ei puteau legal s-o țină doar o lună, pe când azilul era o entitate necunoscută pentru ea o „deviere de la soartă”. Faptul de necunoaștere a tipului de asistență poate fi un factor, ce duce la refuzul ei. În unele cazuri furnizorii de asistență au aflat, că întâlnirile foștilor beneficiari cu victimele, pentru a le arăta în ce constă asistența, erau foarte eficiente.

Dificultățile necunoașterii limbii

Lipsa de înțelegere se referă și la necunoașterea limbii; personalul din țările de destinație nu vorbea limba natală a victimelor. O fată minoră a fost informată, despre toate serviciile din țara de destinație în limba vorbită în localitate (pe care ea nu o vorbea) și ei i s-a oferit terapia prin intermediul traducerii, fapt care a trezit întrebări despre calitatea tratamentului primit.

Odată ce traducerea nu poate prevedea toate obstacolele ce țin de limbă, ea, totuși, e un mijloc important. Multe programe, inclusiv cele ce țin de ONG și OI angajează traducători, dacă le permit finanțele. Aceasta fiind spus, traducerea nu poate fi întotdeauna (sau pe larg) disponibilă. Lipsa traducerii este în special acută printre organizațiile guvernamentale, care, deseori, nu au resurse să angajeze traducători pentru fiecare interviu cu o victimă din străinătate. Acest fapt poate rezulta în cazuri serioase de neînțelegere în comunicare, care, la rândul lor, duc la alte probleme, inclusiv și identificarea incorectă și refuzul din partea victimelor de a primi asistență. Cât despre oferirea serviciilor, barierele ce țin de necunoașterea limbii se referă mai mult la femei anumite, ceea ce poate să se transforme în nemulțămirea lor față de serviciu și chiar să cauzeze ieșirea lor din program.

Problemele de limbă pot cauza și neînțelegeri, ce subminează asistența oferită, care, pe de o parte, explică de ce unele victime se întorc acasă cu așteptări irealiste de la asistență și, pe de altă parte, explică de ce victimele refuză asistența la întoarcere acasă.

8. Modul de organizare a asistenței, ca motiv al refuzului

Dacă ținem cont de faptul că respondenții sunt de vârste diferite, au statut economic diferit, studii, relații de familie, experiențe de traficare diferite ș.a.m.d., nu este dificil, de a vedea, că asistența nu poate fi măsurată la fel. Multe victime traficate refuză asistența, sau deoarece nu sunt în stare, sau nu vor să accepte asistența în forma, în care ea este oferită. Uneori, asta se întâmplă, deoarece necesitățile specifice de asistență ale victimei nu sunt prevăzute de program. În alte cazuri, aceasta se referă la modul, în care asistența e organizată și oferită – programe tipice de oferire a azilului în capitale, având contact limitat cu familia, și care necesită timp și angajament, iar victimele, deseori, nu și le pot permite. În unele cazuri, condițiile de asistență pot să nu fie satisfăcătoare, inclusiv folosind în paralel experiența lor de victimă traficată și neluând, adecvat, în considerație frica lor față de traficanți.

Când serviciile oferite nu corespund necesităților victimelor

Unele victime ale traficului de persoane au refuzat asistența, deoarece serviciile propuse nu corespundeau necesităților lor – bunăoară, necesitățile lor specifice (individuale sau ale familiei) nu erau prevăzute de program sau nu le aranja modul organizării și oferirii asistenței.

Necesități specifice, ce nu se prevăd în programul de asistență

Necesitățile de asistență a victimelor sunt diverse. Experiențele celor traficați variază, în mare măsură, și începuturile lor sunt diferite din punct de vedere financiar și social. Este provocator să lucrezi cu așa o diversitate în cadrul unui program, având resurse limitate.

E dificil, în mod special, de a verifica necesitățile individuale ale unor persoane. De exemplu, victimele cu dezabilități mintale reprezintă un tip de provocare, odată ce opțiunile de instruire și angajare în câmpul muncii sunt limitate. Oferirea asistenței oamenilor bolnavi mental împreună cu alte victime poate fi un proces extrem de disruptiv. Victimele, ce se luptă cu dependența alcoolică și cea a drogurilor, sunt deseori inapți să primească facilități de tratament corespunzător. Victimele, ce aparțin grupurilor celor stigmatizați și marginalizați (cum ar fi grupurile minorităților etnice), deseori, au o gamă de opțiuni limitate.

Famiile au anumite necesități de asistență

Mulți respondenți caută de lucru peste hotare pentru a întreține pe ei și familiile lor și situația financiară, în care se află, deseori se înrăutățește, ca rezultat a unei datorii sau a unui credit, luat pentru a-și finanța migrația. Opțiunile foarte limitate de a câștiga bani în timpul primirii asistenței (în special în timpul aflării la azil) sunt un factor, ce influențează acceptarea asistenței. Multe femei, în special cele care se află în situații financiare dificile, i-au decizia de a se întoarce acasă și de a ajuta familia, dându-și toată străduința, în loc de a accepta asistența propusă.

Opțiunea de a-și aduce copiii la azil a fost considerată un factor important în momentul acceptării asistenței. Câteva mame au spus, că ele nici nu s-ar fi gândit la

acceptarea asistenței, dacă nu ar fi avut posibilitatea de a-și lua copiii cu ele. Totuși, faptul, dacă un azil e potrivit pentru un copil, necesită o considerație continuă, în special aflarea lui acolo pe o perioadă îndelungată și posibilitatea de a primi o educație și de a se dezvolta fizic și psihologic. Azilurile de tip închis (cu o libertate limitată de mișcare) adaugă un grad de stres, la fel, ca și locuirea împreună cu alți beneficiari (deseori traumatizați).

Asistența reprezintă un lux, pe care ei nu și-l pot permite

Programele de asistență, deseori, centralizează servicii la azil sau centru de zi. Totuși, nu fiecare e în stare de a avea acces la aceste forme de asistență, deoarece ei au și alte obligațiuni, astfel precum lucrul. O femeie care era mulțumită de ajutorul primit, a explicat că nu mai putea să și-l permită în continuare:

A fost un lucru bun că ei au venit și mi-au oferit ajutor; m-a ajutat mult psihologic. Eu mă simțeam mai calmă când am venit aici. În afara centrului totul părea întunecat, de parcă oamenii spuneau lucruri urâte despre mine. Însă, după un timp, eu am încetat să vin, deoarece trebuia să lucrez.

Disponibilitatea insuficientă a serviciilor locale

Multă asistență de anti-traficare e centralizată în capitale și orașe mari. Odată ce transportul public e limitat și oamenii cu mijloace financiare limitate, deseori, călătoresc pe jos, e greu de ajuns chiar și la o organizație din orașelul apropiat. O femeie se afla într-o situație de desperare – era evident, că avea nevoie de asistență psihologică, ea avea doi copii de întreținut și avea perspectiva de a fi dată afară din casă. Ea trăia într-un sătuc fără mijloc de transport sau o rețea socială care putea s-o ajute și se baza pe asistența umanitară și pachete de mâncare, ce rareori îi erau livrate de o agenție de servicii.

Asistența oferită este asemenea experienței de traficare

În mod tipic, victimele traficate pentru a fi exploatare sexual au fost înșelate sau dezorientate, deseori, de o persoană, în care ele aveau încredere, promițându-li-se asistență falsă în privința construirii unei vieți noi într-un local nou. Ofertele de asistență pot, parțial, să se asemene cu acest proces deoarece se fac promisiuni similare. Când asistența pare să imită traficare, ea poate influența abilitatea victimelor de a avea încredere în servicii și organizații. Un număr de victime aveau frică de o „asistență”, care poate duce la re-traficare. O femeie a aflat despre asistență de la sora vecinii ei, dar a rămas înspăimântată că asta poate fi o altă capcană. Doar după câteva luni ea, în sfârșit, a contactat organizația și chiar după ce a primit ajutor nu era încrezută până la urmă:

Îmi era frică, dar am decis să mă duc, să văd ce fel de clădire era aceea... Acolo am întâlnit un personal și am vorbit cu ea. Am fost șocată să văd un pachet mare cu mâncare, eu nu am mai văzut așa ceva înainte. Când mi-a dat pachetul mă temeam, dar l-am luat, deoarece nu aveam nimic acasă. După ce am vorbit puțin, ea mi-a spus, că peste două zile pot să vin la azil. Eu nu am crezut-o și m-am gândit, că ceva nu e

în regulă. Ideea mea a fost să iau pachetul, dar să nu mă mai întorc deoarece ei mă pot duce în Turcia din nou.

Pentru unele victime restricțiile programului (bunăoară, fără acces la telefonie mobilă, aflarea permanentă la azil) erau considerate ca o trecere de sub controlul traficantului sub controlul furnizorilor de servicii astfel, încât, serviciile nu erau întotdeauna percepute ca asistență sau o îmbunătățire pentru victime. Acest simț de deja vău poate fi în special în cazul azilurilor închise, în care restricțiile sunt enorme.

Frica față de traficant

Victimele aveau deseori frica de a accepta asistența, temându-se că traficanții vor considera, că ele colaborează cu autoritățile și duc spre represalii împotriva lor sau a familiilor lor. Are această frică la bază amenințări concrete sau nu, nu e atât de important. Chiar și victimele, care nu au fost amenințate direct, pot fi mult afectate de acest fel de frică.

Multe victime și familiile lor se confruntă cu riscuri de siguranță, toate ilustrate în cazul „Mariei”, care s-a mutat într-un apartament din orașul de alături, pe când familia ei a rămas la fermă. Când Maria a depus mărturii, familia ei a fost amenințată. Poliția a stabilit o gardă pentru familia ei și procedurile de judecată au fost accelerate. Totuși, vecinii au fost amenințați și mama ei a trebuit să se ascundă în pod o dată, când au venit traficanții în sat.

Frica față de traficanți e legată, parțial, de corupție în cadrul aparatului de stat, fapt, ce are impact asupra investigațiilor și persecuției cazurilor de traficare. Multe victime se tem, că ele nu vor fi protejate de către autoritățile administrative și juridice corupte. Traficanții, deseori, exploatează aceste fobii, spunându-le victimelor, că ele pot coopera cu autoritățile. Victimele din țările cu o corupție înaltă sunt predispuse de a fi în special fricoase.

În timp ce riscul de răzbunare e real în multe cazuri, aplicarea legii și judecătorul poate, câte o dată, să utilizeze frica, pentru a influența femeile să accepte asistența. Pentru aplicarea legii e, deseori, preferabil ca victimele să accepte asistența, deoarece aceasta asigură un contact regulat și accesibil, fiind mai eficient de a investiga un caz. Aceasta, de asemenea, micșorează probabilitatea victimelor de a fi influențate să schimbe sau să ia cuvântul înapoi. Acest fapt poate servi interesului legii și autorităților judiciare, dar, probabil, nu întotdeauna victimei. Un simț generalizat de frică și risc poate influența negativ reabilitarea unei persoane traficate. O îngrijorare trebuie să fie cazurile, în care riscurile mari nu sunt adecvat anticipate, în ceea ce privește oferirea protecției suficiente.

9. Furnizorii de servicii și victimele – cine refuză pe cine?

În timp ce această cercetare se axează pe traficare victimelor ce refuză asistența, mai degrabă, decât pe acei care nu au primit ajutor, hotarul dintre aceste categorii de oameni,

câte o dată, se șterge. O problemă cheie în motivarea acceptării sau refuzului asistenței este, atunci, interacțiunea dintre furnizorii de servicii și beneficiari. Tabloul devine mai complicat, implicând nu numai respingerea unei părți de către alta; tensiunea și interacțiunea dintre furnizorii de servicii și beneficiari merită considerație amănunțită.

Comportamentul ce duce la excluderea din program

Nerespectarea regulilor și, respectiv, excluderea din program a fost explicată de unii furnizori de servicii, ca o formă de respingere a asistenței; decizia de a nerespecta regulile a fost tratată drept o încercare conștientă, executată de beneficiari pentru a fi excluși din program. Întrebarea este, dacă, acest mod de comportare poate fi interpretat și altfel, și dacă, beneficiarii, care nu au ținut cont de reguli într-adevăr, încearcă să fie excluși din program.

Odată ce în unele cazuri excluderea din program putea fi o cale de a refuza asistența, în alte cazuri nu era așa de clar, după cum a explicat un psiholog care lucra cu copiii din stradă ce nimereau sub riscul de a fi traficați:

Ei întrec măsura. Poate asta e o modalitate de a te testa să spui „Mă veți accepta dacă fac asta? Sau asta? Puteți să mă ajutați cu adevărat? Vreți să mă ajutați cu adevărat?”

E clar, că organizațiile, ce dispun de mijloace limitate, trebuie să înțeleagă cum să folosească banii lor, în modul cel mai util, banii, care în unele cazuri, mai înseamnă și sfârșitul asistenței oferite cuiva, care nu e potrivit pentru program. În același timp, întrebarea cât de transparente sunt regulile programului, și cât de clar le este beneficiarilor, că există „ofense”, pentru care ei pot fi excluși din program, rămâne deschisă. În unele cazuri, victimele au fost excluse din program fără a înțelege, că alegerea de a pleca peste hotare în timpul oferirii asistenței era o încălcare a regulelor programului. Pentru a preveni neînțelegerea în comunicare și gradul diferit de înțelegere a informației e nevoie de reguli și parametri bine determinați, inclusiv și ceea ce înseamnă încălcare.

De asemenea e proeminent și ceea, ce se așteaptă de la beneficiari, în termeni de eforturi și dezvoltare, pe parcursul programului de asistență. Multe organizații au o idee clară, cum trebuie să se schimbe beneficiarii, ridicând întrebarea despre modul de comportament privilegiat – bunăoară, de a fi „o fată bună”, ce planifică să se căsătorească și să termine cu aspirațiile de a migra. Pe când victimele sunt obligate să se conformeze unei identități la cote cu faptul, cum se văd ele pe dânsurile și cine vor să fie, ele vor să refuze asistența. În același timp, unele victime pot, temporar, să asume, că această identitate ușurează accesul la servicii, ceea ce este complicat.

Condiții de stres și restricții

Multe aziluri au reguli stricte și restricții. Într-o oarecare măsură, aceste condiții sunt necesare în medii în care oameni necunoscuți și traumați trăiesc împreună. Unele femei și fete pot fi obiecte ale amenințării și depresiilor și, deaceia, au nevoie de protecție. În

alte multe cazuri restricțiile par a fi excesive și multe victime le considerau dificile și stresante. Deseori azilurile sunt de tipul așa numit „închis”, ceea ce, de obicei, înseamnă că rezidenții nu pot să se deplaseze sau au puțină libertate pentru aceasta și trebuie să fie însoțiți aflându-se în afara azilului. Originar, acest tip de azil a apărut pentru a caza sau beneficiari de peste hotare (fără reședință legală în țară, în timp ce se oferea ajutor de urgență și se perfectau actele pentru plecarea acasă) sau victime în situații de risc înalt (în caz de protecție continuă). Totuși, modelul e utilizat mai pe larg în țara de origine și cea de destinație, deseori având la bază riscuri de securitate.

O victimă explica cât de dificil era de a urma regulile:

Eu cred, că primul lucru e libertatea. Timp de două luni și două săptămâni eu am fost închisă în patru pereți. Mă loveam cu capul de radiator și cu pumnii în pereți. Eu, pur și simplu, îneebuneam. Când am vorbit cu directorul și ea mi-a spus, că eu trebuia să mă stau încă două, trei luni, eu am fost distrusă.

Alte restricții sunt legate de utilizarea telefonului (telefoanele personale mobile sunt deseori interzise și victimele pot suna numai sub supravegherea personalului), fapt deseori explicat de grija de securitate. E clar, că azilurile se preocupă de securitate, dar e dubios faptul, dacă aceasta e cea mai eficientă cale de protecție a victimelor, în special, dacă luăm în considerație consecințele serviciilor de acest tip pentru fiecare victimă. Mai mult, azilurile, ce nu practică astfel de restricții, nu au raportat anumite probleme legate de securitate în comparație cu cele de tip închis, chiar atunci, când profilurile și experiențele beneficiarelor sunt aceleași. Un asistent din sfera socială de la un azil, de tip deschis a accentuat, de asemenea, dezavantajele restricțiilor: „Aici noi avem de afaceri cu reabilitarea și reintegrarea persoanei în societate. Dacă victima a fost închisă atunci când era traficată și aici e din nou închisă, despre ce fel de reintegrare putem vorbi?”

Prejudecăți și sensibilități

E necesar de a negocia în privința diferențierii de statut între beneficiari și furnizorii de servicii. Mulți furnizori de servicii se atârnă față de acest moment atent și conștient. Dar în unele cazuri, hotarele dispar și femeile raportează comportament problematic din partea personalului implicat în program. O femeie tânără ne-a povestit despre aflarea ei la azil, ea a plecat de acolo mai târziu:

[...] Mie nu-mi plăcea un membru al personalului. Noi aveam o baie și una din fete era bolnavă. Noi nu am fost prevenite că fata era bolnavă și eu am întrebat (asistentul social), de ce nu s-a făcut acest lucru, deoarece eu aveam frica, că boala ei poate fi contagioasă... Iar membrul personalului mi-a răspuns, că se pare că eu nu mă temeam de boli când intram în contact cu bărbații, de ce fac atâta gălăgie acum? Eu i-am răspuns că ea știe cum am nimerit în acea situație... M-am simțit groaznic de faptul că am fost judecată. Ei cunoșteau problemele mele și credeam, că trebuie să înțeleagă.

Un astfel de comportament provoacă îngrijorări serioase despre atitudinea și prejudecățile unor furnizori de servicii. O problemă poate fi, că asistența victimelor traficate, în multe cazuri, e monitorizată de ONG, care nu supraveghează procesul de implementare a programului; nu cere respectarea anumitor standarde de tratament și care nu dau darea de seamă despre calitatea serviciilor oferite. Aceasta înseamnă că asistența victimelor are un caracter de caritate, care e modelat după ideea unei „oferte benevole”. Aceasta nu înseamnă că organizațiile susnumite abuzează de puterea lor zilnic respingând victimele care nu le convin sau pe acelea care se află în situații provocatoare. Totuși, faptul, că asistență pentru victimele traficului de persoane e în cea mai mare măsură domeniul ONG, multe dintre ele având un personal idealist și supra solicitat, poate contribui la ideea, comună a mai multor victime, că asistența nu e în mod necesar ceva la ce ei au dreptul. Plus la asta, înființarea curentă a azilurilor în afara organelor de stat, de asemenea, înseamnă, că nu există mecanisme formale de depunere a plângerilor, în caz dacă apare un tratament neadecvat sau o neglijență față de victime din partea personalului. Deși noi nu sugerăm că prejudecățile și comportamentul părtinitor este comun în aziluri sau în programe de asistență, aceasta e o problemă care a fost ridicată de câțiva informatori principali și, deaceia îngrijorarea e justificată.

Nu poți refuza, ceea ce nu-ți este oferit

O problemă principală este determinarea persoanelor, cărora li se oferă asistență în primul rând. Multe femei exploatate în industria prostituției în țara lor de origine pot fi identificate drept victime, și, în acest caz, eligibile de a fi asistate. Totuși, acest grup nu este întotdeauna considerat demn de a fi selectat pentru oferirea asistenței într-un mod sistematic.

Interviurile cu 20 de prostituate din stradă în Belgrad ne-a mărturisit, că în șapte cazuri ocuparea cu prostituția era rezultat al traficării. O minoră, ce practica prostituția a fost vândută de unchiul ei unui bărbat, cu care a trebuit să stea timp de un an, ea, fiind în vârstă de 11 ani. Atunci ea a fost forțată să facă sex cu clienții și deseori era drogată cu alcool, cocaină și tablete ce-i provocau stări de extaz, pentru a fi siguri de acordul ei. Unul din clienții ei permanenți a ajutat-o să scape dar bărbatul, cărui ea a fost vândută, a găsit-o, a bătut-o, pe ea, pe mama ei și pe bunică, le-a amenințat cu omor și le-a jefuit. Fata a rămas acasă pentru o durată de timp, dar odată ce tensiunea din familie creștea, ea, eventual, s-a întors la prostituție.

Femeilor și fetelor din această categorie nu li se oferea sistematic asistență cuvenită, ca pentru victime a traficului de persoane. Aceasta se întâmplă, parțial, deoarece diferite entități de aplicare a legii lucrează cu prostituatele, cu diferit tip de instruire legat de traficare și diferite obiective. În Serbia, de exemplu, în timp ce poliția de anti-traficare reține victimele, publicul ordonă poliției să se ocupe de prostituția din stradă. Acolo unde relațiile cu poliția nu sunt bune – multe prostituate declară despre abuzurile și violurile din partea poliției – prostituatele (fie ele traficate sau nu) nu caută sau nu acceptă asistența oferită lor.

În prezent există o distincție clară între tipul de traficare extern și cel intern în privința oferirii asistenței și a modului de comportare a poliției față de victime. În timp

ce, așa numitele victime potențiale ale traficării (adică femei și fete, care au fost interceptate înainte de a fi exploatare) se înrolează în programe de asistență, victimele traficate în prostituția de pe piața internă, rareori, sunt oferite vre-un fel de asistență.

Cultura recunoștinței sau prejudecata selectării în cercetarea traficării?

Analiza cazurilor de acceptare sau refuz al asistenței e dificil de a fi făcută, din motivul „culturii de recunoștință” printre victimele traficate asistate, cel puțin printre cele, cu care majoritatea organizațiilor doresc să susțină contactul. Chiar și în cazurile în care organizațiile au declarat, că victimele au fost nemulțumite de servicii, ele nu au dorit să admită aceasta în momentul interviului. Ele erau mult mai sincere despre abuzul sexual și violență, despre subiecte, care păreau să fie mai sensibile. O femeie tânără ne-a spus despre dezamăgirea ei în momentul, când asistența promisă nu s-a materializat, ea nu ne-a lămurit cauza, dar numai a accentuat, că ei nu i s-a oferit asistența promisă. Ea a spus că a fost recunoscătoare pentru ceea ce a primit. Alte femei, cărora li s-a promis oferirea asistenței, pe care ele nu au primit-o, de asemenea oscilează între această recunoștință insistentă și dezamăgire.

Au fost câteva cazuri de excepție la acest model. O femeie a fost atât de frustrată, cât și dezamăgită de asistența pe care a primit-o (sau nu a primit-o) și a fost foarte agitată în timpul interviului. Personalul din sfera socială ne-a făcut legătura cu ea ca să precizăm, că nu toți clienții sunt mulțumiți de servicii: Eu [am rugat-o să participe] deoarece, nu cred, că e corect, să-i spui că lucrăm cu victime pe care le ajutăm și totul e BINE, deoarece acesta e un alt caz.” Aceasta înseamnă, că unii furnizori de servicii pot să nu faciliteze accesul față de beneficiarii mai puțin mulțumiți și ceea, ce pare a fi o recunoștință consistentă pentru servicii, ar putea să fie consecința selectării părtinitoare a furnizorilor de servicii, în dependență de față de cine se ușurează accesul.

Există o tendință printre victime să creadă, că asistența se oferă datorită bunului simț al unor indivizi, mai mult decât datorită serviciilor pentru care ele sunt eligibile de un număr mare de organizații cu obligațiuni în cadrul social și ca organizații din societatea civilă. Problema de responsabilitate și transparență e centrală. Furnizorii de servicii trebuie să raporteze în privința oferirii unui set standard de cură, angajând un anumit profesionist din domeniu. Mecanismul curent de responsabilitate – donori – nu e suficient, deoarece donorii pot avea criterii limitate pentru ceea ce se consideră „asistență reușită”.

Partea IV: Contextul social și experiența personală ca obstacole ale asistenței

Rezumat: pentru multe victime, decizia de a refuza asistența era un produs al situației lor sociale și individuale, fiind legată de următoarele probleme:

- **Încrederea.** Încrederea reprezenta pivotul de luare a deciziei pro sau contra asistenței; refuzul asistenței era cauzat de suspiciunile victimelor față de unele forme de asistență – de exemplu, granturi de afaceri (dacă ele aveau cheltuieli secrete sau datorii), asistență psihologică, susținere juridică etc. Experiențele negative ale asistenței atât generale, cât și specifice în caz de traficare, de asemenea, au influențat gradul de încredere a victimelor în ofertele propuse.
- **Diferite aspecte ale stigmei și excluderii.** Pentru unele persoane frica de a fi stigmatizate ca victimă a traficului de persoane, de asemenea, importa în procesul de luare a deciziei. Asistența, ce determină o victimă ca fiind traficată, poate avea consecințe grave. Stigma a fost legată de prostituție, dar totodată și de a fi imigrant cu experiență nereușită, care nu a adus bani acasă. Situația pentru victimele care au fost stigmatizate s-a îmbunătățit cu timpul, în special, acolo, unde victimele și-au schimbat comportamentul cu privire la respectarea normelor și așteptărilor sociale sau erau în stare să progreseze în alte domenii.
- **Identificarea cu rolul de victimă.** Pentru unii identitatea victimei era la cote cu perceperea imaginii sale proprii și refuzul asistenței reprezenta, în esență, refuzul acestei identități. Mulți erau deprinși să aibă grijă nu numai de ei însuși, dar și de familiile lor și dorința de a susține familia servea drept motivare de a migra. Alții aveau probleme, ce se refereau la rolul „victimelor traficate”, netratând exploatarea/migrația lor drept una „foarte rea”, ce necesită asistență. Un alt grup de femei era de acord cu rolul de victimă. Totuși, acest fapt, uneori, duce la așteptări înalte de la serviciile oferite și rezultă în dezamăgirea ulterioară a unor victime, ce părăsesc programul.

10. Încrederea

Problema încrederii stă la baza tuturor constatărilor noastre; ea este foarte importantă în procesul luării deciziei despre asistență. Încrederea se află la baza lucrului, pe care îl fac organizațiile de asistență, în momentul, când roagă victimele traficate să devină participanți ai programelor necunoscute sau să se mute la azilurile pe care ele nu le-au vizitat. Sunt, totuși, două aspecte ale încrederii, care reprezintă probleme ce vin de la sine – suspiciunea față de asistență și experiențele trecute legate de asistență.

Suspiciunea față de unele forme ale asistenței

Unele victime sunt suspicioase față de anumite forme de asistență, care pot să nu fie apreciate în societate sau au asocieri negative pentru unele persoane. Multe victime au fost suspicioase sau nesigure față de diferite tipuri de intervenție și asistență.

Familiile victimelor erau, de asemenea, deseori suspicioase. Soțul unei victime a descurajat-o de la căutarea ajutorului, fiind suspicios, că serviciile nu vor fi gratis și costurile acestora se vor reflecta asupra lor mai târziu. Când ea a primit un grant pentru a începe o afacere, după câteva luni de asistență acordată de alt gen (gratis și pozitivă), el a rămas suspicios și chiar în momentul interviului neschimbându-și părerea.

Suspiciunea poate fi un obstacol mare pentru unele forme de asistență în comparație cu altele, furnizorii de servicii observând, că aceasta se referă, în special la asistența psihologică și cea juridică.

Încrederea presupune și suspiciune după cum un furnizor de servicii a observat:

În multe cazuri în care victimele ne sună, ele au numerele de telefon de la prietenii lor. Și dacă, cineva, în care ei au încredere, le dă un număr de telefon, depinde, în ce mod, persoana explică serviciile propuse. Numărul nostru de telefon se distribuie de colaboratorii ambasadei, poliție, preoți, ONG, agenții de angajare la serviciu și în toate aceste cazuri, când e vorba de intermediari, noi nu avem probleme cu neîncrederea.

Oamenii au tendința de a crede într-o anumită organizație. Această dinamică complică sistemul de referire în momentul, când asistența și serviciile trebuie accesate de la alte organizații, care din nou, trebuie să treacă peste aceste suspiciuni.

Experiențele de asistență din trecut

Unele victime refuză asistența din cauza experiențelor proaste din trecut – uneori în cadrul traficării, uneori mai generale.

Experiențele negative de asistență au fost observate în diferite sectoare în fiecare din cele trei țări menționate. Un medic a explicat experiența traumatică și nepotrivită a unei femei în momentul testării ei la virusul SIDA. Având primul test pozitiv, medicii au expediat o scrisoare la clinica locală, cerând, ca ea să treacă și testul doi.

... în sfârșit medicul de familie, colaboratorul din sfera de asistență socială, poliția și toți vecinii au venit la ea acasă, să o invite să treacă al doilea test pentru virusul SIDA, care în final a fost negativ. Deci, acest caz a fost cu adevărat groaznic. Desigur a fost o încălcare a confidențialității ș.a.m.d. Asta e o problemă serioasă în special în sate mici...

Această situație ar putea, rezonabil, influența dorința femeii de a apela la o asistență pe viitor. În acest caz, ea a continuat să accepte asistența dar, după cum a observat psihologul ei, numai din cauză de necesitate: „Nu mai era o altă ieșire din situație pentru ea. Ea nu putea primi altceva nimic din altă parte.”

În mod similar, reținerea sub control a cazurilor din țările de destinație, de asemenea, rezultă în nedorința de a accepta asistența în țările de origine. Să luăm, de exemplu, cazul a trei femei, care erau asistate la azil și au fost de acord să depună mărturii împotriva traficantului lor, fapt care în rezultat a reținut întoarcerea lor acasă cu câteva luni. Poliția nu le-a emis vizele de plecare luând în considerație timpul (un proces care durează un număr anumit de zile) și nici nu li s-a permis să plece acasă, în timp ce procesul contra traficantului era în etapa de pregătire, în loc de asta, ele au fost rugate să se întoarcă să depună mărturii. Reținerea a avut loc, de asemenea, din motiv, că judecătorul nu a venit la proces de două ori. Familiile femeilor, care le așteptau acasă, erau foarte stresate de reținere. Important este, că traficantul suspectat a fost arestat, pus la închisoare și deportat, ajungând acasă înaintea victimelor „asistate”.

Interviurile cu prostituatele din străzile Belgradului (inclusiv șapte victime ale traficului de persoane) ne-au relatat, că interacțiunile negative cu poliția – bunăoară, abuzul de putere și hărțuire, forțarea de a oferi poliției servicii sexuale, arestarea, jefuirea de bani duceau la refuzul protecției clienților și a proxenetelor – au influențat dorința lor de a apela la poliție în cazuri dificile. Gradul de acceptare a asistenței de către aceste femei pare a fi scăzut în special, când prima instanță de contact e poliția.

După cum a fost menționat în capitolul precedent, victimele traficate în interior, din Belgrad au raportat despre o neîncredere puternică în poliție și o nedorință de a căuta ajutor. Alte grupuri marginalizate – de exemplu, minoritățile etnice – pot să simtă aceeași nedorință din motiv de experiență negativă în trecut, după cum a spus un actor implicat în anti-traficare:

Romii sunt un grup, care nu au un sistem de referire și nici nu caută asistență. Nu sunt sigur dacă acest sistem lipsește deoarece ei sunt atât de marginalizați. Dacă statul nu i-a ajutat niciodată, doar i-a stigmatizat, de ce să caute asistență, acum, după ce au suferit așa o traumă?

O altă latură a acestei probleme este faptul, că unele femei și fete au trecut printr-o experiență foarte pozitivă de asistență în țara de destinație și, ca rezultat, sunt nemulțămite de nivelul de cură (grijă) pe care o primesc în țara de origine. Drept corolar, merită a considera dependența gradului de acceptare a asistenței de experiențele pozitive din trecut.

11. Stigma și excluderea

Unele victime pot refuza asistența din frica față de stigma socială sau excludere – probleme legate de diferiți factori. Stigma poate afecta nu numai individul, dar se răsfrânge și asupra familiei sau chiar și asupra comunității locale.

Când asistența identifică victimele în comunitate

Primirea asistenței de la organizații de anti-traficare are potențialul de a identifica femeile ce au fost victime ale traficării (considerate de mulți drept „deviante”) și, de aceea, duce la stigmatizare, după cum a menționat un colaborator din sistemul de asistență socială:

Majoritatea se tem că cei din jur vor afla – de fiecare dată când o femeie primește vre-un ajutor, acest fapt devine suspicios pentru ceilalți, de aceea ele se gândesc, că e mai puțin periculos de a nu primi nici un fel de asistență. Ele vor să ascundă aceasta de la familiile lor și prieteni în orașe mici.

Stigma poate să se răspândească asupra întregii familii. O victimă, ce s-a întors acasă, a fost respinsă de familia ei din motivul de rușine față de ocupația ei cu prostituția, temându-se că verișorii ei nu se vor putea căsători după asta. Formele specifice de asistență au predispunerea de a fi în deosebi identificate. Unele organizații lucrează cu anti-traficarea, altele organizează mitinguri și adună persoanele traficate în moduri, ce pot să-i distingă în fața celor prezenți (de exemplu îmbrăcăminte specială: maiouri și insigne). Victimele pot, în mod egal, fi identificate și altfel – prin informare în comunitate, interogări ale poliției în comunitate sau asocieri cu organizațiile specifice. Facilitățile rezidențiale pot, de asemenea, fi identificatori principali în țările în care instituțiile nu sunt tipic o parte din sfera de asistență socială sau unde oamenii au experiențe negative în timpul tratării rezidențiale, acceptând-o doar în caz de urgență.

Acest fapt scoate în lumină necesitatea intervenției mai puțin evidente, la fel ca și avantajul strategic, de a ajuta comunității mai degrabă, decât indivizi sau familii anumite. Unele programe au fost desemnate să micșoreze riscul identificării direcționând includerea grupurilor sociale vulnerabile, dar nelimitate la victimele traficului de persoane.

Ce fel de comportament este stigmatizat?

Înțelegerea rolului stigmei în luarea deciziei de a refuza asistența necesită explicarea, în ce mod, stigma se intersectează cu traficare. În timp ce sursa cea mai des citată în legătură cu stigma e prostituția, pe locul doi se află migrația nereușită. Cauzele stigmei nu sunt distincte, dar consolidate reciproc. Când femeile se întorc acasă cu puțini bani sau fără ei, e greu de ascuns, și în același timp, migrația nereușită poate fi asociată cu traficarea în prostituție. E important și numărul femeilor ce se întorc, odată ce revenirea lor cu mulți bani poate fi o problemă de asemenea, marcându-le drept prostituate reușite.

Stigma din cauza prostituției

În toate cele trei țări, în care s-au petrecut cercetările, prostituția nu a fost nici legală, și nici social tolerată. Stigma se manifestă nu numai social, dar poate avea și consecințe fizice foarte grave. Un psiholog a explicat modul în care o victimă a suportat comportamentul brutal din partea comunității ei, deoarece stigma se asocia cu prostituția (cu care ea s-a ocupat forțat):

„Ea nu a spus nimic, dar erau mulți oameni care o suspectau de aceasta, deoarece ea a fost plecată timp de mulți ani. Ea s-a dus la o petrecere în sat și tinerii de acolo au condus-o afară, au violat-o spunându-i –„tu ai fost acolo și ai făcut asta pentru bani, de ce să nu faci asta pentru noi fără plată.”

Întreagă informație despre istoria victimizării unui individ nu întotdeauna (sau deseori) servește să micșoreze stigma asociată cu prostituția (forțată).

Frica de stigmă poate duce victimele și familiile lor la refuzul asistenței și, în cel puțin un caz, avea consecințe fatale. Una dintre ONG a relatat, în ce mod, un tată a apelat la ea, după ce a auzit despre organizație la radio. Fiica lui s-a întors din traficare foarte bolnavă și familia a cheltuit aproape toți banii pe tratamentul ei, fără vre-un semn de îmbunătățire. Tatăl a insistat la ajutor, dar fiica și mama au refuzat categoric. Peste un timp, soția a căzut de acord să primească asistență, din motiv, cel puțin, că familia nu mai avea resurse pentru tratament. Faptul că tratamentul a fost urmat în capitală (nu în orașul de baștină) a putut juca un rol în acceptarea asistenței, la fel ca și dezvoltarea treptată a încrederii în furnizorii de servicii. A fost un caz tragic deoarece tratamentul a intervenit prea târziu și fata a decedat.

Stigma din cauza migrației nereușite, insuccesul de a câștiga bani

Dacă importanța migrației e o strategie economică (și de supraviețuire a familiei), migrația nereușită poate rezulta în stigmă. Acest fapt este exacerbat de multe „istorioare de migrație cu sfârșit frumos”, care circulă prin comunitățile ce trimit membrii peste hotare, implicând în mod tacit, că un imigrant e incompetent, dacă el sau ea nu a reușit acolo, unde mulți alții au avut succes.

Conform unui raport, victimele străine au fost stesate de aflarea lor îndelungată la azil (deseori legată de implicarea lor în proceduri criminale împotriva traficantilor lor), cel puțin parțial, din cauză, că a fost dificil de explicat familiilor lor, de ce ele nu s-au întors și/sau nu trimiteau bani. Primirea asistenței, atunci, reflectă insuccesul cuiva în postură de imigrant și rezultă în stigmă.

Datoria suportată pentru finanțarea migrației poate amplifica frustrarea și frica atunci, când o femeie se întoarce fără bani, nefiind în stare să achite datoria. Acest fapt poate să ducă la o stigmă mai mare orientată spre femeia care, prin „insuccesul” său a amplificat, mai degrabă, decât a îmbunătățit vulnerabilitatea economică a familiei. Datoria impune victimele să migreze din nou, cele din urmă, expunându-se la un risc mai mare și retrafficare potențială.

Comportamentul ce reduce stigmatizarea

În timp ce, pentru unele victime stigmatizarea a fost inevitabilă, ea nu apărea să fie irevocabilă. Victimele reintegrate, deseori, raportau că aceasta era o problemă care trecea cu timpul – doi, trei ani – până comunitatea le accepta și le trata în mod normal. O victimă, care s-a întors în comunitatea ei, era evitată de fiecare dată, când se ducea la magazinul din sat, atitudine care a continuat timp de doi ani, până situația s-a normalizat.

Unele tipuri de comportament sunt predispuse să micșoreze stigma, astfel dând o permisiune familiei sau comunității să „ierte” victima. Reintegrarea, acceptată de comunitate din punct de vedere cultural, cere o examinare a obstacolelor și a facilitatorilor pentru o reintegrare reușită. Într-o comunitate conservativă organizația locală a discutat o problemă unde s-a spus: „cel mai important lucru este faptul, că ea înțelege greșeala ei” și „și-a schimbat comportamentul”, ceea ce a sugerat, că ajustarea comportamentului (inclusiv limba, aparența, atitudinea și acțiunile) la condițiile locale e suficientă pentru a contracara stigmatizarea. Numitorii comuni par a reprezenta comportamentul schimbat la fel ca și succesul în domeniul de generare a venitului, ceea ce scoate în lumină importanța susținerii opțiunilor de trai ca o parte a eforturilor de reintegrare.

12. Identificarea sa cu rolul de victimă

Acceptarea asistenței, deseori, fundamental, schimbă punctul de vedere al beneficiarului despre sine. Multe respondente au vorbit despre identitatea sa, explicând alegerile lor diferite referitor la asistență. Multe au vorbit despre schimbare, în modul în care, ele se vedeau pe sine, după ce au acceptat asistența – de exemplu, că ele au mai multă încredere, că ele meritau ceva mai bun decât abuzul pe care l-au suportat, că ele nu se mai simțeau vinovate în interior. Totuși, pentru alții, tabloul era mult mai complex și nu întotdeauna în întregime pozitiv. Acceptarea asistenței înseamnă acceptarea rolului și identității de victimă traficată, ceea ce are multe semnificații și conține elemente asemănătoare și contradictorii. Pe o parte, victimele traficului de persoane sunt deseori stigmatizate, în timp ce pe de altă parte, retorica ce înconjoară această problemă, uneori, implică dezvinovățirea victimelor. Este, de aceea, un rol dificil de asumat. Plus la asta acceptarea asistenței implică, la un oarecare nivel, recunoașterea gravității evenimentului întâmplat, care, în sine, poate fi o dificultate, atunci, când multe victime sunt traumatizate prin represiune și refuz.

Relatare despre termenul „traficare”

Odată ce definiția de traficare nu se limitează la prostituția forțată, ideea, că majoritatea „victimelor reale” se ocupă cu prostituția împotriva voinței lor, încă prevalează. Când sunt întrebați, cine este victima traficată și dacă ei poartă vre-o responsabilitate pentru exploatarea lor, reprezentanții instituțiilor spun, că nu importă dacă victima a fost consimțită prostituției, dacă ea a fost exploatată, ea nu trebuie să poarte vină sau să fie

stigmatizată și responsabilitatea dată cade pe traficanți. Totuși, un alt tablou al atitudinilor apare, când problema se discută în detalii cu informatorii principali. Chibzuiți asupra unei afirmări a unui ofițer de poliție, care anterior și-a exprimat ideea lui despre traficul de femei, după cum a fost descris anterior, adică nu contează, dacă victimele au început ocupația cu prostituția conștiente de aceasta:

Majoritatea celor ce afirmă, că victimele traficate au acceptat aceasta din propria dorință și motivul, din care ele denunță traficanții este acela, că traficanții a încălcat acordul. (...) Uneori victimele au folosit poliția pentru a conduce afaceri mai bune cu traficanții. (...) Nu putem spune, că ele sunt victime în sensul larg al cuvântului. (...) Ele nu au fost înșfăcate și forțate.

Acest fapt ilustrează în ce mod victimele traficului de persoane pot fi clasificate, drept fiind mai puțin justificate sau chiar „pure”, în dependență de faptul, cât de voluntară a fost intrarea lor în prostituție. Sentimentul este, de asemenea, un instrument destul de răspândit printre diferiți furnizori de servicii și executanți ai legii.

Mai mult, această comprehensiune a fenomenului de traficare a femeilor se reflectă și printre victime. Multe din ele, care sunt identificate drept victime de legile naționale și internaționale nu se consideră astfel. De exemplu, noi am intervievat câteva minore exploatate în prostituție (ceea ce de la sine le consideră traficate) și care, plus la asta, au avut și alte vulnerabilități, când au fost recrutate în ocupația cu prostituția. Totuși, unele nu se vedeau ca fiind traficate și, corespunzător, întrebau de ce trebuie să primească ajutor pentru traficați.

Imaginea victimelor traficate în prostituția forțată – cine e „foarte forțat”?

Unele victime ale traficului de persoane asumă, că asistența este pentru acele victime care au fost „mai forțate” decât ele; altele simt, că implicarea romantică în relațiile cu traficanții nu înseamnă, că ele sunt victime. În același timp, deseori, s-a raportat despre faptul, că cel mai răspândit mod de recrutare și control a traficanților e de a simula o relație intimă cu victima. Chiar dacă traficanții „Rozei” a exploatat-o în prostituție, a mutat-o în alt oraș, fiind contactată de asistenți sociali, a impus-o să facă contrabandă de droguri, i-a amenințat familia ș.a.m.d., ea, totuși, spunea: „El nu e vinovat de traficare în cazul meu. Eu nu voi spune la poliție despre el deoarece eu am făcut asta din propria dorință”. Dragostea față de acest bărbat însemna, că ea nu-și vedea acțiunile sale ca ale unei victime ale traficului de persoane.

Multe victime ale traficării sunt forțate să se afle în această situație, nu neapărat de o altă persoană, dar de circumstanțele în care se află. Aceste cazuri adaugă provocări deosebite, referitor la definiția noțiunii de traficare, odată ce poate fi dificil, de a determina unde se termină circumstanțele nefericite și începe manipularea și exploatarea. Femeile și fetele pot să nu dorească, să clasifice strategiile lor de supraviețuire drept unele ale victimizării lor și, de aceea, refuză asistența specifică în caz de traficare.

A fost foarte obișnuit pentru victimele traficului de persoane de a accentua, că ele nu au început practicarea prostituției în mod voluntar. Câțiva respondenți în asistență au accentuat, cum se deosebeau de alte femei, care știau cu ce se vor ocupa. Întrebarea ce

apare, e, cum cineva, care a început practicarea prostituției din bunăvoință, dar a fost traficată, se va simți asistată împreună cu acele femei, istoriile cărora presupun răpirea lor, forță și violență. În timp ce o persoană poate simți că a fost exploatată, victimele traficului de persoane ar trebui să se învinuiască pe sine însuși despre acțiunile, pe care le-au făcut și să-și explice, ce s-a întâmplat, chiar dacă ele au fost jertfe ale constrângerii amenințării sau a înșelăciunii.

Când exploatarea pare a fi cea mai bună posibilitate disponibilă

Referindu-ne la întrebarea, dacă cineva e „foarte forțat”, putem spune, că unele femei și fete simt, că situația lor poate fi cea mai bună la care ele pot spera, în caz dacă alternativa e să stea acasă (uneori în circumstanțe dificile) și fără mijloace sau posibilități de existență. Asistența, care le scoate pe femei din „situația de lucru”, totuși în care ele sunt exploatate, nu pare a fi o soluție întotdeauna.

Un component cheie a noțiunii de traficare e exploatarea. Ea poate avea o semnificație obiectivă, bunăoară, în localități regulate de viață de muncă, în care standardele minime de plată și condițiile de muncă sunt impuse și unde încălcarea acestor regularități poate fi definită drept exploatare. Totuși, prostituția din multe țări se află în afara – lucrului regulat, ceea ce înseamnă că noțiunea de exploatare e mai subiectivă. Starea, de a fi exploatată sau nu, diferă de la o persoană la alta, chiar și în circumstanțe identice. Oamenii sunt predispuși să accepte o situație de exploatare, dacă sunt alte condiții ce le compensează. De exemplu, o femeie foarte săracă, care a venit acasă după ce a fost forțată să se ocupe cu prostituția, vorbea cu regret, despre cum, de fiecare dată, ea deschidea frigiderul, când era peste hotare și găsea acolo mâncare – „chiar și carne de pui”. Un alt factor, ce poate micșora exploatarea și servi pentru justificarea situației cuiva este posibilitatea de a câștiga măcar sume mici de bani.

Relatări la rolul general de victimă

Rolul victimei traficate a fost extensiv discutat de respondenți, toate dintre care au exprimat diferite păreri despre aceasta – pentru unele era o problemă de a se defini victimă în general, pe când altele acceptau acest statut mai ușor.

Nerecunoașterea identității de victimă

Acceptarea asistenței înseamnă acceptarea identității de victimă traficată. În timp ce, acest statut îți oferă anumite drepturi, el poate fi la cote cu faptul, în care unii indivizi se vad pe ei însuși. Unele constatări pot fi problematice la etapa finală a oferirii asistenței, în timp ce, victimele erau deprinse să se descurce singure, asistența le face să devină pasive. Iată ce a explicat o femeie, care a participat în program timp de un an:

Uneori eu am avut simțul de parcă sunt handicapat... De ce să mă ajute cineva, dacă eu am picioare și mâni, asta-i tot ce am. Acest ajutor, de exemplu, a fost acordat, dar eu m-am simțit incomod, deoarece m-am deprins să fac totul singură.

Multe victime traficate au migrat, pentru ca să-și îmbunătățească viața lor (și a familiei), ceea ce nu presupune a fi pasiv. Pentru cineva, care, în mod activ, avea grijă de altcineva,

poate fi dificil să admită, că ele însuși au nevoie de ajutor. Actul de asumare a identității de victimă unei persoane poate transforma o agenție în una respinsă de clienți sau îi acordă o imagine pozitivă.

Unele victime, de asemenea, doresc să se distanțeze de experiențele traumatice și să-și continue viața. O femeie, recrutată de cineva apropiat pentru familia ei, a fost expusă violenței extreme și degradării, în timp ce era traficată. În timpul interviului, ea încă suferea de traume fizice, nefiind în stare să muncească. Persoana care a recrutat-o trăia lângă ea, ceea ce reprezenta un stres considerabil pentru ea, dar ea nu a declarat-o la poliție, nici nu avea în plan să-o facă, spunând: „Eu doar vreau să devin mamă”. Aceasta ar însemna, că ea dorește să uite de trecutul ei traumatic, să-l excludă din identitate și să aleagă cea mai pozitivă identitate de mamă (asupra victimei). Victimele, care au fost în mare măsură traumatizate, ca rezultat al experienței de traficare brutală, uneori, refuzau asistența încercând să „lase totul în urmă”.

În unele cazuri, femeile au încercat să diminueze ceea ce au trecut. Într-un fel, aceasta poate fi privit ca o formă de refuz, dar în mod egal, poate fi o modalitate de a trece peste trecutul lor traumatic. Acceptarea asistenței poate, într-un mod, transforma trauma într-o realitate.

Compararea experiențelor sale traumatice, cu cele ale altor persoane, poate, de asemenea, funcționa drept un mecanism de copiere. Unele persoane au simțit, că nu pot accepta asistența odată ce erau alți oameni în situații mai grave. O femeie, cu o situație financiară foarte grea, a refuzat grantul de reinstalare (aproximativ 50 dolari SUA) din motiv, că a simțit, că alții aveau nevoie de acești bani mai mult decât ea.

Sunt femei, care recunosc, că sunt victime, dar simt că experiența lor nu a fost „așa de rea” pentru a primi asistență. O femeie a fost traficată cu cinci ani în urmă, dar are coșmaruri până în prezent. Ea știa despre asistență, dar s-a gândit, că poate să se descurce singură. După ce a venit la consultație, ea i-a spus asistentului social: „de ce am suferit timp de cinci ani? Eu am știut că dumneavoastră oferiți asistență, dar am considerat cazul meu nefiind foarte grav”.

Acceptarea identității de victimă

Oamenii tratează în mod diferit identitatea de victimă și unele victime traficate par să accepte acest statut al lor. Ele, de obicei, erau mai tinere, în etapa de adolescență până la 20, sau câțiva ani după și, probabil, erau mai puțin înclinate de a-și dezvolta o imagine de sine legată, cel puțin parțial, de grija față de alții (experiență, pe care o aveau femeile mature sau mamele), fiind mai ușor pentru ele să accepte identitatea de victimă.

Adoptarea unei identități puternice de victimă poate duce la nemulțămire față de asistență și, uneori, chiar și la refuz. Aceasta se întâmplă, când beneficiarul are așteptări foarte mari de la ceea, ce trebuie să primească după lege, după cum a explicat un asistent social:

Este un alt grup de fete aici, cărora întreaga lume, parcă, le datorează ceva. Ele au o atitudine ostilă și nu vor să se schimbe. Această ostilitate nu e orientată spre indivizi, dar spre întreaga lume. Ele spun: „Trebuie să ne oferiți serviciu, trebuie să ne învățați.” De obicei ele nu se află mult timp în cadrul programului de asistență.

Acceptarea identității de victimă și marele așteptări din partea asistenței pot fi o parte din procesul de primire a asistenței și a determinării, la ce se poate aștepta. În timp ce este foarte răspândit faptul, că beneficiarii pot fi șocați și mulțumiți când își dau seama despre realitatea asistenței, este, de asemenea, destul de răspândit, ca așteptările să crească cu timpul. Un asistent social a descris un model, după care multe victime sunau la organizație din ce în ce mai mult, peste un anumit timp, rugând să li se dea mai multe lucruri și cereau ajutor pentru soluționarea problemelor. Acest fapt, deseori, era însoțit de nemulțămiri, când beneficiarul simțea că nu a primit ajutor în momentul potrivit.

Concluzii și recomandări

Victimele traficului de persoane refuză asistență oferită din mai multe motive. Ele, deseori, simt că acceptarea asistenței nu este o opțiune pentru ei, lăsându-i pe mulți cu probleme și necesități nesupravegheate de asistență. În unele cazuri, această vulnerabilitate continuă și lipsa de asistență va constitui, de asemenea, baza unei traficări și exploatări în continuare. În timp, ce unele victime refuză asistența deoarece nu doresc sau nu au nevoie de a o accepta, alții refuză din cauza circumstanțelor personale, datorită configurației asistenței și/sau din motivul experienței lor personale și sociale.

Concluziile și recomandările noastre se bazează pe ceea, ce s-ar putea de schimbat și îmbunătățit pentru a spori posibilitatea, ca victimele traficate să poată accesa asistența, pe care o doresc și de care au nevoie. Accentuarea acestor probleme, poate, după părerea noastră, să ducă la îmbunătățirea considerabilă și, uneori, imediată a asistenței de anti-traficare în Europa de sud-est, la fel, ca și în alte domenii. Acest fapt poate, de asemenea, însemna că victimele, care altfel nu ar fi acceptat asistența, ar fi mai predispuse să o facă.

Oferiți informație realistă și clară

Victimele au nevoie de informație clară, ușor de înțeles și realistă despre variatele opțiuni ale asistenței atât peste hotare, cât și la întoarcerea lor acasă. Acest fapt permite a oferi materiale în formă scrisă (corespunzătoare vârstei victimei, limbii și educației), odată ce ele se află, deseori, într-o stare de confuzie și sunt traumatizate în timpul primului contact cu reprezentanții, ce oferă asistență și, ca rezultat, au posibilități limitate de a înțelege consecințele acceptării sau refuzului asistenței. Materialele în formă scrisă pot fi recitate de victime la o etapă ulterioară, mai stabilă pentru ele, chiar dacă, inițial, asistența a fost respinsă.

Demonstrați siguranță și insufiați încredere

Odată ce crearea încrederii necesită timp, un pas important în această direcție este oferirea informației sigure și a asistenței. Astfel, un pas ar fi identificarea și rezolvarea unor probleme specifice ale victimelor – de exemplu, a documentelor, alimentarea sau problemele de sănătate – astfel confirmând că asistența e reală, eficientă și sigură. Deseori, când victimei i se acorda primul ajutor concret și specific, ea începea să creadă în furnizorii de servicii, acest fapt fiind mult mai încrezător, decât convingerea despre intențiile bune.

Considerați regulile și restricțiile din perspectiva victimei

Orice utilizare a restricțiilor trebuie să fie ghidată de o justificare clară, de o supraveghere strictă și de o orientare, și trebuie să asigure protecția drepturilor individului și o atitudine etică. În continuare, e necesar a organiza o discuție serioasă, despre ce tipuri de intervenții sunt adecvate pentru victimele traficului de persoane (și când), ce efect terapeutic este destinat și eficiența lor în atingerea acestui scop. Dacă e necesar a introduce restricții, este nevoie de un organ formal, față de care, organizațiile să fie responsabile, în caz de abuz sau probleme.

Necesitatea de monitorizare, responsabilitate și calitatea asigurării

Sectorul de asistență anti-traficare e pe larg condus de ONG și OI și există puțină monitorizare a acestui lucru din partea guvernului din țara de origine a victimelor sau a donatorilor. Asistența ar trebui să includă sisteme de licențiere a furnizorilor de servicii, monitorizarea regulată a programelor și a mecanismelor de reclamație. Asistența de traficare trebuie să fie evaluată (inclusiv ceea ce e bine și ce e rău) în ambele perioade: impactul ei de scurtă durată și cel de o durată mai lungă. Totuși, evaluările trebuie să nu se refere numai la efectul victimei asistate, dar și la cele ce nu sunt asistate și, de ce. Ce se întâmplă cu victimele neasistate în cele din urmă? Există diferențe sistematice dintre victime asistate și cele neasistate? Victimele ce nu sunt asistate au nevoie de un tip diferit de asistență decât cel disponibil?

Alocarea resurselor adecvate

Mulți furnizori de servicii se luptă cu fondurile neadecvate. Deseori necesitățile victimelor (și cele a dependenților lor) depășesc resursele disponibile. Programele trebuie să conțină bugete, ce pot să le permită să ajusteze aceste necesități, în moduri, care previn victimele de a refuza asistența. În același timp, organizațiile au nevoie să exploreze, în mod crescător, fondurile dincolo de donorii internaționali, pentru a acorda o asistență durabilă și servicii de reintegrare – bunăoară, să coordoneze cu și să se refere la serviciile sociale de stat, să acceseze servicii finanțate de stat (de exemplu, tratament medical, asistență financiară, ajutor juridic), acces la fondurile guvernului sau orice fel de contribuții (azil, sediu pentru oficiu) etc.

Luată în considerație posibilitățile familiei în timpul oferirii asistenței

Familia are o influență importantă și diferită în procesul de luare a deciziei victimei despre refuzul asistenței. Includerea familiei în programul de asistență, ar putea, parțial, înceta modelele după care are loc refuzul asistenței, unul din motive fiind necesitatea de a se întoarce acasă și de a susține familia. Permisivitatea victimelor de a-și aduce copiii (sau alți dependenți) în cadrul programelor de asistență este foarte important. Totuși, aceasta trebuie să fie făcută astfel, încât să ofere grijă adecvată din cadrul resurselor existente și să nu influențeze în mod negativ alte victime, de exemplu, în aziluri. Includerea membrilor de familie ar putea, potențial, să ajute familiilor să alieze neîncrederea în

veridicitatea asistenței, deși acest pas poate fi făcut astfel, încât să nu se încalce confidențialitatea.

Dezvoltați programe ce nu implică identificarea și stigmatizarea

Asistența oferită victimelor traficului de persoane poate, în mod potențial, fi mai puțin stigmatizată, dacă introdusă, în mare măsură, în cadrul eforturilor de asistență socială, pentru ca asistența să fie oferită în bază de vulnerabilitate socială, decât în bază de statut de victimă. Această abordare, de exemplu, oferirea asistenței femeilor șomeri sau sărace din comunitate, pare să fie mai reușită în influențarea victimelor care pot, altfel să nu accepte asistența.

Considerați modele și metode de asistență alternativă

Tipul de asistență și cum este oferit trebuie să țină cont de viața de toate zilele și obligațiunile persoanelor traficate la întoarcere. Asistența ce nu implică aflarea într-un azil centralizat (și de aceea plecarea din familie sau comunitate) poate fi o alternativă bună pentru numeroasele victime, ce simt incapacitatea de a-și lăsa părinții sau copiii acasă sau, care nu pot să-și permită câștigarea unui venit în timp ce primește asistență.

Proiectați și dezvoltați programe pentru alte „profiluri” ale victimelor

Victimele, ce refuză asistența, se află în diferite situații și dețin diferite caracteristici în comparație cu cele ce acceptă. Multe victime au acceptat asistența, doar în situații de desperare, în care nu aveau alternative. În mod invers, oamenii care au avut alternative (de exemplu, plecarea acasă) de obicei, refuzau asistența specifică pentru persoanele traficate și căutau susținere, atât formală, cât și informală, în altă parte. Aceasta ar fi însemnat, că unele caracteristici, asociate cu victimele traficate, pot fi mai mult tipice pentru victimele traficate asistate. Programele trebuie, de asemenea, să fie proiectate astfel, încât să corespundă necesităților victimelor cărora ne li se acordă ajutor la ziua de azi.

Trecutul a rămas în urmă? În ce caz victimele traficului de persoane refuză asistența

P.O.Box 2947 Tøyen
N-0608 Oslo
www.fafo.no/english/

Fafo-report 2012:33
ISBN 978-82-7422-905-1 (paper edition)
ISBN 978-82-7422-906-8 (web edition)
ISSN 0801-6143